

de Dukenburger

Info-magazine voor Dukenburg - 15^e jaargang nummer 4 - mei 2022

Richard van den Berg

KIJK EENS HOE MOOI WE WORDEN!

**KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP
WWW.WINKELCENTRUMDUKENBURG.NL**

ALTIJD DICHTBIJ

| /WINKELCENTRUMDUKENBURG

Richard van den Berg 6

Ed Nieuwenhuis 22

JC Staddijk - deel 2 4

Eerste trein in Nijmegen

18

Vogelzang 10

Brandon Tijssen 9

Jolande van der Pol 13

Stolpersteine 24

Hanneke Nabuurs 16

Dukenburg in stukjes

Watervogels liever niet voeren	34
MIEP gaat samenwerken	34
Gilbert de Bruijn: park Staddijk	35
StAAD-Special	35
Bloemen in plaats van ballen	35
Bestemming ketelhuis gezocht	36
Speelveld voor de jeugd	37
Jeu-de-boulesbaan in Malvert	37
Schaken in Huis van Weezenhof	37
Waaltochten met Rob Jaspers	38
Vrede, vrijheid en 'n onsje geluk	38
Zomerexpositie in wijkcentrum	39
Drukbezochte middag Aldenhove	39
Plezier voor lichaam en geest	40
Twee hazen vlak voor Pasen	40
Lankforst-maisonnettes	41
Koningsdag in Weezenhof	41
Oefenen met lezen en schrijven	41
Vergunning voor kunstwerk	41
Vakantie vieren en voorbereiden	42
Petanque in Nijmegen	42
Ondersteuning statushouders	43
Activiteiten Huis van Weezenhof	43
De stad ben ik	44
Hindoestaanse senioren	45
Week van de mantelzorger	45
Kindervrijmarkt op Koningsdag	31

En verder:

Opening plukroute Meijhorst	7
Column Qader Shafiq	7
Column Toon Kersemakers	8
Waar gebeurt: reigertjes	8
Dukenburg Groen	10
Bomen en klimop	10
De houtduif, een stoere vogel	11
Wist je dat? Meidoorn	11
Column Chard van den Berg	12
De Berendonck bruist	12
Hofpoort, een nieuwe naam	14
Meijhorst-maisonnettes	15
Column Trees Versteegen	16
Kroniek zwembad Dukenburg	21
Eindelijk spullen terug	23
Gabriël Levie en de N.S.B.	26
Nieuw college van B&W komt	27
Het Nationaal Hitteplan	28
Column Janwillem Koten	29
Cultuur	30
Op de strepen staan	30
Lintjes	30
Renovatie huurhuizen Meijhorst	30
Wijsneuzen	30
Rozenburg Rosenberg Rozenbos	31
Wanneer komt einde aan corona	32
Colofon	47

‘JC Staddijk heeft een enorme maatschappelijke betekenis gehad’

Ton van Bakel, Jan Stoter en Frans Veldman over de geschiedenis van het jongerencentrum

Ton van Bakel tijdens zijn afscheid in 1991

Jan Stoter in de jaren 80

Frans Veldman (rechts) in 2007

Jongerencentrum Staddijk was veertig jaar lang een beeldbepalende voorziening in Dukenburg. Eind 1976 opende het zijn deuren, eind 2016 was het voorbij. In een serie praat de Dukenburger met mensen die een belangrijke rol hebben gespeeld. Gids in de serie is Wil van Cleef, zonder twijfel de bekendste medewerker van Staddijk.

Het is maandag 14 maart 2022. Voor het tweede artikel over JC Staddijk praten Wil en schrijver dezès met Jan Stoter, Ton van Bakel en Frans Veldman. Jan was de eerste jaren vrijwilliger. Begin jaren 80 werd hij jongerenwerker-beheerder, een betaalde functie. Dat is hij veertien jaar geweest. Hij woonde ook in het pand. Ton solliciteerde in 1982 als coördinator/teamleider. Hij werd aangenomen en begon in 1983. In 1991 is hij vertrokken. Frans heeft twee keer in het bestuur van Staddijk gezeten. In 1986 was hij penningmeester. In 2015/2016 was hij terug en maakte het einde van het centrum mee.

In het begin was JC Staddijk een randgroepjongerencentrum, vertelt Jan Stoter. Na enkele jaren veranderde het jongerenwerk, vanuit de jongeren zelf. Ze kregen de kans om te leren. Jan Boeijen werd coördinator van JC Staddijk. Hij was de motor van die verandering. (In deel 3 komt ook Jan Boeijen aan het woord - red.)

Begin jaren 80 ontstond brand in het woongedeelte van het pand. ‘Die was aangestoken’, zegt Jan Stoter. ‘De kluis was gekaapt. Die woog 800 kilo. Flipperkasten en de sigarettenautomaat waren vernield. We wisten wie het was, maar konden het niet bewijzen.’ Jan Boeijen vroeg hem in dienst te komen. ‘Ik ben er gaan wonen om te bewaken’, meldt Jan Stoter. De andere jongeren namen hem zijn overstap niet in dank af: ‘Ik was de verrader.’

Tweesporenbeleid

‘JC Staddijk had voortaan een tweesporenbeleid’, vertelt Ton van Bakel. ‘Het was een ontmoetingsplek voor Dukenburgse jongeren en een podium voor jongeren uit heel Nijmegen. Ze moesten dingen zelf doen, bijvoorbeeld oefenen hoe je een band kon contracteren.’

De activiteiten gingen erg goed, alleen werd er niet goed gelet op de financiën. Ton: ‘Ik

Repetitie van een meidenband in 1987

Het pand van JC Staddijk in 1987

moest schulden saneren. Er was een tekort van 20.000 gulden.'

Penningmeester Frans ging met de jaarrekening naar de accountant. 'We moesten onder de streep afrekenen', vertelt hij. 'Er was voor 3500 gulden aan postzegels uitgegevens. 500 gulden moesten we zelf betalen. Staddijk moest continu haar bestaansrecht bewijzen. Dan ben je altijd de mindere.'

Gemeente

In de gemeenteraad is regelmatig over JC Staddijk gesproken. Vaak ging het over bezuinigen of over het aantal jongeren dat bereikt werd. Ton: 'We moesten tellen hoeveel jongeren bij welke activiteit waren. We telden zoals passagiers in de bus geteld werden. Elke keer als een jongere ergens kwam werd hij geteld. Alles moest meetbaar zijn.'

Frans: 'Daardoor was er te weinig aandacht voor intensiteit en kwaliteit.'

Jan: 'Er waren jaren dat we heel goed draaiden. Er bleef geld over. Dat moest terug naar de gemeente.'

Straatlantaarns

Wil van Cleef werkte toen nog niet voor Staddijk. Hij was actief bij StAAD: 'Ik was in 1987 bezig een gemeentelijke raadscommissievergadering te organiseren vanuit StAAD in het Wijkcentrum Dukenburg en zocht meerdere

Dukenburgse organisaties om mee te doen, waaronder JC Staddijk. Die heeft toen onder andere als bijdrage de vraag gesteld waarom er zo weinig straatlantaarns op de Staddijk waren en gesteld dat er meer bij moesten komen in verband met het Meidenwerk. NUON hield dit al een paar jaar tegen. Wethouder Annie Brouwer heeft toen in de raadscommissievergadering toegezegd dat dit wel zou moeten en er geen probleem zou moeten zijn om de verlichting uit te breiden.'

Daarna zijn Annie Brouwer en burgemeester Ien Dales op bezoek geweest bij JC Staddijk. Ton: 'Dankzij hen kwamen er heel snel lantaarnpalen. Zij waren goed volk.'

Samenwerking

JC Staddijk werkte samen met O42 en vooral Doornroosje. Ton: 'Metal was een van de besprekpunten met Roosje. Er waren ook dingen die minder draaiden. Er was een keer een band met één bezoeker. We wilden ook gewone popmuziek. Dat liep slechter.'

Jan: 'We hebben twee keer Candy Dulfer gehad. Dat was volle bak.' Ton: 'Candy Dulfer vond Staddijk het leukste podium.'

'Wij hebben een paar keer motorfeesten met bands gehad, vervolgt Jan. 'Die liepen zeer goed. Een keer waren er 2500 bezoekers van jong tot oud. Een paar jaar geleden hadden Robert Mars en ik het idee om dit motorfeest

weer een keer te organiseren, ook omdat het met Staddijk niet meer zo goed ging. Alle vrijwilligers die er nog rond liepen vonden dit een prachtig idee, alleen directeur Marcel Janssen zag het niet zitten.'

Grafische werkplaats

Een speciale plek was de grafische werkplaats. 'We hebben een zeefdrukkerij ingezet als leer-werkervaringsplaats', legt Ton uit. Dat was om jongeren aan het werk te krijgen. Dat is samen met een offsetdrukker opgezet. We gingen naar vakbond, werkgeversvereniging en gemeente. We hebben telkens aangegeven dat het zou gaan werken. We hebben Herman van Soest van de vakbond en gemeenteraadslid omgekregen. Dat heeft heel erg geholpen. De werkplaats heeft jarenlang gefunctioneerd.'

Ton sluit het gesprek af: 'JC Staddijk heeft langzamerhand een enorme maatschappelijke betekenis gehad. Dat vind ik belangrijk.'

Naschrift

Op woensdag 23 maart 2022 is Frans Veldman op het walking-footballveld bij Blauw Wit in elkaar gezakt. Hij is opgenomen in het ziekenhuis. Daar is hij in de nacht van 1 op 2 april overleden.

Tekst: René van Berlo

Foto's: collecties Wil van Cleef en Jan Stoter

‘Het bevalt prima in Dukenburg’

De Dukenburger heeft een nieuwe columnist: Chard van den Berg. Sinds begin dit jaar staat in elk nummer een stukje van zijn hand. Een kennismaking.

Chards officiële voornaam is Richard. Hij is geboren en getogen in Vaassen op de Noord-Veluwe. De middelbare school volgde hij in Apeldoorn. Sinds een klein jaar studeert hij sociologie op de Radboud Universiteit. Hij woont in Tolhuis.

Waarom heb je gekozen voor een studie sociologie?

‘Filosofie of literatuurwetenschappen sloten beter aan bij mijn interesses’, antwoordt Richard. ‘Maar met sociologie heb je een grotere kans op een baan. Ik heb nog geen idee wat. Misschien journalistiek. Je kunt altijd onderzoeker worden of bij de overheid terecht.’

Richard is 19. Toch heeft hij al de nodige ervaring in de journalistiek. ‘Ik was columnist bij de Stentor’, vertelt Richard. ‘Daarvóór bij lokale blaadjes. Ik schrijf ook voor nu.nl.’ Rijk wordt hij er niet van: ‘Vergeleken met landelijke media krijgen freelancers bij streekkranten structureel onderbetaald.’

Waarom studeer je in Nijmegen?

‘Mijn voorkeur ging uit naar Amsterdam. Daar gebeurt het. Wonen in Amsterdam is erg duur. Mijn ouders zijn niet rijk. Dus moest ik alternatieven zoeken. Ik dacht eerst aan Utrecht. Dat lijkt een beetje op Amsterdam. Maar ik heb me te laat ingeschreven en kon daar niet terecht. Toen bleven alleen Nijmegen en Groningen over. Nijmegen deed niet moeilijk over inschrijftermijnen.’

Vraag en aanbod

Waarom woon je in Dukenburg?

‘Toen ik kwam was het heel moeilijk om een kamer te vinden. Ik heb tientallen mails verstuurd. De vraag is veel groter dan het aanbod. Twee jaarlagen strijden voor een kamer.’ Normaliter zoeken alleen eerstejaars massaal een kamer. Nu zoeken ook tweedejaars massaal huisvesting in Nijmegen. Door corona waren ze hun eerste studiejaar thuis blijven wonen. ‘In Vaassen blijven wonen was voor mij geen optie’, vervolgt Richard. ‘Vanaf daar is het tweeënehalf uur reizen naar Nijmegen.’

‘Het bevalt prima in Dukenburg. Het lijkt rustig. In mijn buurt is het ’s nachts wel eens luidruchtig op straat. Dan fiets ik hard door. Er

hangen jongeren rond. Ze hebben dezelfde sociale achtergrond. Een groot gedeelte van hun gedrag komt voort uit het milieu waarin ze opgroeien. Het heeft veel invloed op elkaar. De sociologie zegt dat onderwijs wat lager in het vaandel staat in probleemwijken.’ Verschillende groepen met elkaar in contact brengen gaat niet vanzelf: ‘In de sociologie bestaat de volgende theorie: socialiseren werkt het beste als overheden lokale projecten met elkaar in verbinding brengen. Contact is een goede stap.’

Inspiratie

Waar vind je inspiratie voor je columns?

‘Door persoonlijke ervaringen. Bijvoorbeeld in de bieb. Het taalcafé daar: de mensen hebben het best leuk met elkaar. Er is een aardige socialisatie. Kinderen met diverse achtergronden spelen in de bieb achter de computer.’

Is je studie bepalend voor je toekomst?

‘Ik vind sociologie leuk om te doen. Maar ik vraag me ook af: is dit nou waar ik de rest van mijn leven aan vast wil zitten? Het is weinig concreet soms.’

Tekst: René van Berlo

Foto: Jacqueline van den Boom

Tipiveld bij het Wijkpark Meijhorst

Opening plukroute Meijhorst

De aanleg van de plukroute Dukenburg in Meijhorst is klaar. Nadat een jaar geleden de subsidie was toegekend begonnen de gesprekken met bewoners die mee wilden werken en de gemeente voor de locaties.

De start van het project was begin oktober 2021 op het Amfiplaza bij de school de Meiboom. De eerste aanplant was die dag in de groenstrook van de 52° straat. In november werd het tipiveld aangelegd in de 50° straat bij het Wijkpark Meijhorst. Het grondwerk, de grotere objecten en het planten van de bomen werden door een tuinbedrijf verzorgd. Ook hebben de vrijwilligers langs de route vogelhuisjes opgehangen en insectenhôtels geplaatst. Deze zijn via het *Mijn wijkplan* bekostigd uit het wijkbudget.

De route slingert zich door Meijhorst vanaf de 10° straat, komt langs het Amfiplaza tussen de maisonnettes, bij de groenstrook voor

de school de Meiboom, loopt door de 52° straat en eindigt bij het *Wijkpark Meijhorst*.

22 mei

De opening van de plukroute is op zondagmorgen 22 mei om 11.00 om uur in de 52° straat Meijhorst. Op deze zondagmorgen zal het plukroute-informatiebord onthuld worden ter hoogte van huisnummers 52-68 en 52-59. Hierna is er een gezamenlijke wandeling langs de route met uitleg over wat er groeit en gaat groeien en hoe alles tot stand gekomen is.

Wil je als vrijwilliger meewerken aan het onderhoud van de plukroute? Meld je dan aan bij Maarten Noordzij: 06 44 08 67 87. Voor meer informatie mail: plukroutenijmegen@gmail.com.

Tekst: Peter Saras

Foto: Jacqueline van den Boom

De plukroute

Komend vanaf de parkeerplaats van Winkelcentrum Meijhorst vinden we aan de 10° straat Meijhorst zes lindebomen en twee pecannotenbomen. Tussen de Meijhorst-maisonnettes en het Amfiplaza zijn twee uiensoep-, twee kersen- en twee walnootbomen geplant. Rond het Amfiplaza staan zeven tamme kastanjes en voor

basisschool de Meiboom is de boomgaard met laagstam appels-, peren- en abrikozencbomen. Tussen de bomen staan ook aalbessen en enkele vaste bloemen. Vervolgens kom je bij de acht plantenvakken aan de 52° straat, deze zijn voornamelijk gevuld met bessenstruikjes. Onder andere vind je hier de josta- en zwartebes. Tot slot staan aan de 50° straat bij het *Wijkpark Meijhorst* vijf tipi's. Hier tegenaan zijn allemaal eetbare kleinfruitklimmers geplant.

Rekruteerder

Sinds jaren kom ik in sportcentrum Laco in Malden. Niet alleen vanwege de combinatie van fitness en het prachtige zwembad, maar ook vanwege de gezellige sfeer en onderonsjes met medesporters. Ik grap welaans: 'Aan onze lichamen kun je zien dat dit een sociaal sportcentrum is.'

Soms ervaar ik hier bijzondere verrassingen. Zoals laatst toen ik in het Turkse stoombad in gedachten verzonken was. 'Hoe komt het dat u zo goed Nederlands spreekt?', vroeg een oude mevrouw met wie ik me in die stoomwolk bevond. Zij komt hier al jaren zwemmen, maar we hebben nooit elkaar gesproken. Blijkbaar was haar compliment voor mijn Nederlands het resultaat van lange observaties. Bij haar wilde ik de grap: 'U spreekt ook goed Nederlands...', die ik geregeld bij anderen maak, niet maken.

Nu zij wist dat ik uit Afghanistan kwam, vertelde zij mij dat zij in de jaren 80 bevriend was met een Afghaans echtpaar in Zwitserland. Zij vond hen een beschaafde familie, want die man was een hockeyer. Zij hockeyde met hem. Ik vertelde haar dat dit kon kloppen. De hockeyvelden van Afghanistan waren ook daar voorbehouden aan de uitverkorenen. Verder wilde zij weten hoe lang ik in Nederland woonde, waarom ik voor Nederland gekozen had et cetera. Toen ik begreep dat zij een werkzaam leven als rekruteerder voor bedrijven achter de rug had, begon ik haar nieuwsgierigheid beter te begrijpen. Want haar laatste vraag vóór ik de stoom verliet, was: 'En, bevalt het gastland je?'

De rest van de dag hield haar vraag mij bezig. Hoezo gastland? Ik woon hier meer dan de helft van mijn leven. In het land waar ik mijn liefde en vrijheid aan te danken heb, wil ik geen gast maar een burger zijn. Het nieuwsbericht die avond waarin VNO-NCW pleit voor meer arbeidsmigranten van buiten de EU, bracht mijn gedachten terug naar de jaren 60 van de vorige eeuw. En toen viel het kwartje definitief. *Recruiters* selecteerden gastarbeiders uit Turkije, Marokko, Spanje en Italië voor het zware werk hier. Voor het zware werk dus, niet voor een leven als gelijkwaardige burgers.

Qader Shafiq

(Foto: Jacqueline van den Boom)

Klein, maar niet echt fijn

Eigenlijk schaam ik me om voor kleine onrechtvaardigheden op te komen terwijl er elders zoveel leed is. Maar de vorige column van collega Chard over jongeren in Dukenburg stimuleerde mij om dit nu wél te doen. Toen ik zijn verhaal las, moest ik denken aan alle mist rondom het verdwijnen van het trapveldje achter Michi in park Staddijk.

Waarom was dat weghalen nodig? Wie nam dat besluit? Met wie is overlegd? Waar komen argumenten vandaan zoals: 'Er komt geen kip. Jongeren kunnen toch ergens anders voetballen met jassen als doelpalen? Gras genoeg.' Verder werd oorverdovend gezwegen wat er terug zou komen. (Elders in dit nummer de meest recente info.)

Overdag werd het trapveldje niet zoveel gebruikt, maar na schooltijd en in het weekend des te meer. Voetballende kinderen - weggekeken vanwege overlast in de speeltuin - vonden daar een prima plek en jongeren zaten er te chillen. Wat nu? Er is groen genoeg in park Staddijk, maar het meeste gras is nu al zo hoog dat zelfs Messi geen behoorlijk schot kan afleveren. De bal stuitert alle kanten op. Een sliding kun je alleen nog maken dankzij hondenpoep. En jassen als doelpalen geven altijd gedonder of een doelpunt geldig is.

Hoe het ook kan, heb ik een tijd geleden in een oorlogsgebied in Zuid-Filippijnen meegemaakt. Voetballende jongeren kregen daar ruimhartig een zandveld binnen een overvolle kazerne. Die kazerne gaf oude granaathulzen, die gebruikt werden als doelpalen. Als een schot van de tegenpartij de huls liet omvallen, was dat een doelpunt. Niks poepende honden, niks overlast voor anderen. Simpel, maar de jongeren genoten.

Bij een wandeling door Staddijk zag ik dat van het trapveldje een zandvlakte was gemaakt, aangeharkt met zogenaamde Zen cirkels. Maar voor wie?

Vergeleken bij alle ellende in de wereld is dit mistig, stiekem lijkend gedoe een schijntje. Maar opnieuw laat het zien hoe er (niet) wordt nagedacht over méér mogelijkheden voor onze Dukenburgse jongeren.

Klein, maar niet echt fijn dus!

Toon Kerssemakers (Foto: Huub Luijten)

Waar gebeurd

Uit de geschiedenis van ruim 50 jaar Dukenburg: reigertjes

Zilverreiger

Ze was bijna vier toen zij met paps en mams na het avondeten mee ging fietsen. Nou ja, zij zat lekker achterop de fiets in het kinderzitje. Vanaf de Berendonck langs de Vendam voerde de fietstocht het gezinnetje naar de Geitweg. De kleine meid vond dit wel een lollige naam: Geitweg.

Geen geit te bekennen natuurlijk. Er liepen wel twee grote kippen op het bospad rechts. Die lieten ze mooi met rust, want kippen zijn niet zulke aaibare beestjes als de poes of de hond; en vooruit ... de geit! Even verder gefietst was er in het bosperceel andere beweging die de aandacht vroeg. Fietsen aan de kant, pad tussen de bomen eindje ingelopen en kijk nou toch eens: een reigersnest in de boom die net nieuw blad aan het maken was. Heel goed te zien en een geweldig gezicht. Dat blauwe reigers zo dicht bij de bewoonde wereld durfden te nestelen, in 1980. Aan de Schatkuilseweg stonden toen al tot luxe woonhuizen omgebouwde boerderijen, tegenover het bosperceel. In de weken na de ontdekking van het nest werd door het gezinnetje nog vaak gespied of er al kleine reigertjes waren. Niets te zien, want de bomen waren intussen al behoorlijk in het blad. Wellicht waren de reigertjes allang uitgevlogen. Ook het ouderpaar werd niet meer waargenomen. Heel wat jaren later wandelde het gezinnetje over de dijk bij Millingen

in de polder. Het meisje van vier in 1980 was nu enkele jaren ouder en ze had een vriendinnetje meegenomen. Ze holden als jonge veulens over de dijk. Ze legden de wandelafstand daardoor dubbel af. Totdat ze in een boom aan de rand van een poel een tafereel zagen dat hun ogen niet geloofden. Je zag de meiden tellen: 1, 2, 3... 14! 'Pap, mam, in die boom zitten veertien reigers.' En dat niet alleen, het waren allemaal witte reigers. Een Duitse fietser die afstapte om ook te kijken, noemde het vogelgezelschap *silber Reiher*, terwijl velen altijd meenden dat de bekende grijze reiger juist een zilverreiger was. Jaja, de vogelwereld is af en toe een studie waard. Langzaamaan plantte de witte reiger zich overigens voort in onze regio. Die veertien uit de polder werkten waarschijnlijk dapper mee aan het produceren van eieren en kleine reigertjes. Je ziet de witte in onze omgeving intussen even vaak als de blauwe reiger (Graureiher), die net als de witte exemplaren als grootste vijand hebben... de mens. Toch werd op een zomeravond boven een rijtje huizen in Dukenburg waargenomen dat een buizerd werd weggejaagd door een reiger, met in het kielzog van de reiger enkele roeken. Reigers staan ook in (achter-)tuinen in vijvers te vissen, zeker in de vakantietijd als de bewoners hen niet kunnen wegjagen.

Tekst: Hette Morriën. Foto: Pixnio

Brandon Tijssen

Enkele jaren geleden was een groep jongeren heel actief in Dukenburg en dan met name in het toenmalige jongeren centrum *de Horizon* in Meijhorst. Dat was in een noodgebouw waar later het Woonzorgcentrum met diezelfde naam is verschenen.

Eén van die jongeren was Brandon Tijssen die zelf ook in Meijhorst woonde. De redactie van *de Dukenburger* was benieuwd hoe het nu met hem gaat. Er werd een afspraak gemaakt in het Wijkcentrum Dukenburg met Brandon en zijn vriendin Chayenne.

Wat deed je destijds?

Inmiddels is het nu ruim tien jaar geleden dat Brandon veel in het jongeren centrum was. 'Ik deed daar bardienst, maar hielp ook bij allerlei activiteiten. Ook bij wijkmarkten was er mijn helpende hand, bijvoorbeeld met het opbouwen van een podium. Alles gebeurde na schooltijd. Ik was dan meer onderweg dan thuis. Ik heb in mijn jeugd wel wat meegemaakt en vond het dan ook bijzonder om met andere jongeren te praten. Verder gaf ik les in voetbal en vechtsport in de naastgelegen sporthal.'

'Ik mis Dukenburg wel 'n beetje, hoor!'

In diezelfde periode heeft Brandon enige tijd meegewerkt aan de jongerenpagina voor ons magazine. Helaas waren er later te weinig jongeren die daaraan mee konden doen. Hij vond Dukenburg veelzijdig met zijn eigen karakteristieke wijken. Brandon had vanuit Meijhorst ook vrienden in Aldenhof en Tolhuis. Regelmatig spraken ze met een groepje vrienden af op het pleintje van Winkelcentrum Dukenburg ter hoogte van BCC. Dan werd vooral gesnuffeld in game-winkels en andere elektronica-zaken, waarna de bijeenkomst met een ijsje besloten werd. 'Er was echt nooit sprake van activiteiten die niet door de beugel konden!'

En wat doe je tegenwoordig?

Brandon is nu 26 en heeft na zijn schooltijd enige tijd gewerkt in een fastfoodzaak in het centrum van Nijmegen. Nu is hij pakketbezorger bij PostNL en dat bevalt hem heel goed. Hij heeft nogal wat vrijheid en werkt veel in de buitenlucht. Aanvankelijk had hij veel verschillende routes, vooral in Nijmegen. Maar sinds dit jaar heeft hij Berg en Dal als vaste

Brandon en Chayenne

wijk, al fijn vanwege de mooie omgeving. Bij de fastfoodzaak waren er onregelmatige diensten wat Brandon steeds onprettiger ging vinden.

Waarom verhuisd?

Zo'n vier jaar geleden trok de liefde hem naar Cuijk. Heel leuk daar vinden ze het geen van tweeën, vrij saai. Er is weinig te doen, geen wijk- laat staan een jongeren centrum. Chayenne voegt nog toe dat ze de rust in het dorp ook wel prettig vindt. Eigenlijk bruist Cuijk alleen met carnaval. Ze zijn dan ook aan het zoeken naar andere woonruimte. Dukenburg blijft daarbij in beeld, Lindenholt liever niet omdat Brandon de bebouwing daar tegenstaat. Aan een woning in het centrum hoeven ze niet te denken, mede vanwege de huizenprijzen van tegenwoordig. Nijmegen/Lent is ook een optie. Eigenlijk mist Brandon Nijmegen in het algemeen nog het meest.

Tekst: Peter van Kraaij

Foto's: Jacqueline van den Boom

Vogelzang

Bomen en klimop, een combinatie die werkt?

Vogelzang, Vogelenzang of zoals het officieel heet *Hatertse Broek* is een natuurgebiedje dat grenst aan Weezenhof. Met informatie over het bos en de weilandjes in Vogelzang is een hele Dukenburger te vullen.

Met informatie over de dassen die er thuis zijn, de vossen, de kleinere zoogdieren, zoals konijnen, hazen en vleermuizen. Over het speenkruid, de bosanemonen en het daslook in het voorjaar, de bijzondere paddenstoelen in het najaar en de vogels die je er het hele jaar aantreft.

Een plant die fris en groen het jaar rond in Vogelzang te vinden is en die een minder romantische uitstraling heeft is de klimop. In heel wat bomen heeft de klimplant zich tot de kruin weten te werken. Gelukkig is het niet zo dat het hele bos zodanig begroeid is met klimop dat andere planten geen kans meer krijgen. Bij een wandeling valt de variatie in de begroeiing op, waarbij de braam misschien wel de winnaar op de ondergrond is.

De meningen over de klimop zijn bij de wandelaars in Vogelzang verdeeld. De een waardeert het groen, de groeikracht, een sieraad voor het bos. De ander is bang dat klimop schade aan bomen doet en dat klimop de biodiversiteit negatief beïnvloedt.

Tijd voor de mening van een deskundige, en aan wie kun je die beter vragen dan aan Daan

Meeuwissen, senior boswachter Beheer en Publiek bij Staatsbosbeheer.

Daan, als boswachter hoor je misschien wel wat mensen die met jou meewandelen in de natuur van klimop vinden. Kun je iets vertellen over de zorgen die mensen zich maken als er klimop in een boom zit?

‘Zeker. Mensen die met mij meewandelen door de natuur stellen vragen als:

- Zorgt klimop voor insnoering van de stam zodat de boom zich niet kan ontwikkelen?
- Is klimop een parasiet die van vocht en voeding in de stam profiteert?
- Concurrereert de klimop met de boom om voeding en vocht in de bodem?
- Krijgt een boom door de klimop minder licht?
- Zakt een boom op den duur niet om door het gewicht van de klimop?’

De antwoorden die Daan op bovenstaande vragen geeft zijn:

‘Een boom lijdt geen schade door klimop. De hechtwortels van de klimop dringen de bast niet in. Zij onttrekken geen vocht of voeding aan de boom. Ze hebben, voor de deskundigen onder ons, geen invloed op de sapstroom. Als de bodem voldoende vocht en voeding in de bodem heeft voor een boom zal dat ook voldoende voor de klimop zijn.’

Hij maakt dan ook in de praktijk niet mee dat een boom moet concurreren met klimop om licht, voedsel en vocht. Soms zijn de ranken van de klimop heel dik. Op de Duivelsberg zijn daar mooie voorbeelden van. Het gaat dan om bomen van meer dan een eeuw oud die al decennia lang in goede harmonie met de klimop stand houden.

Daan, zijn er ook voorbeelden van positieve effecten van klimop?

‘Die zijn er. Voor de boom bijvoorbeeld. Klimop beschermt de bast tegen zonnebrand, waar beukenbomen nog al eens last van hebben.

Klimop is een belangrijke waardplant, gastheer, voor veel dieren. Voor vlinders als de dagpauwoog, het boomblauwtje, maar ook voor klimopbijen en veel vogels is klimop belangrijk. In een dichte klimop is menig vogelnestje te vinden. In Vogelzang kun je eekhoornnesten in de hoge met klimop begroeide boomkruinen vinden.

In de winter blijft de klimop groen. Bomen en struiken hebben voor het merendeel hun blad verloren, maar de klimop zit nog volop in het blad. De kwaliteit van de lucht wordt er een stuk beter van. Klimop is in staat fijnstof uit de lucht te filteren. Groen blad slaat CO₂ uit de lucht op. Minder CO₂, minder fijnstof, goed voor iedereen.

Klimop bloeit laat in het jaar, eind oktober en november. De nectar uit de bloemen is voedsel voor insecten die in die periode weinig ander voedsel kunnen vinden. De bessen die klimop produceert zijn in het voorjaar voedsel voor vogels.’

Daan heeft zelfs van een wandelaar gehoord dat klimop vroeger als geneeskrachtige plant werd gebruikt door mensen met luchtwegklachten. Een leuk weetje.

Daan baseert zijn antwoorden op de praktische kennis die hij heeft als senior boswachter ‘in het veld’ en op de kennis uit de wetenschappelijke literatuur. Wageningen Universiteit heeft bijvoorbeeld meerdere publicaties over wetenschappelijk onderzoek naar klimop in de natuur gepubliceerd.

Genieten dus van het prachtige groen.

Tekst: Els Warringa-Kerkhoff

Foto: Jacqueline van den Boom

Houtduif

Stadsduiven

Turkse tortels

De houtduif, een stoere trekvogel

De houtduif is in Nederland de grootste en meest voorkomende duif (met meer dan 300 duizend broedparen). De houtduif komt vooral voor in steden en parken. Ook in Dukenburg zie je ze veel. Meestal zijn ze op de grond naar voedsel aan het zoeken of zitten ze in een boom luid te koeren. Wanneer houtduiven opvliegen maken ze nogal kabaal. Hun vleugels slaan namelijk boven en onder het lichaam tegen elkaar. De houtduif heeft geen beste reputatie. Volgens sommigen zijn de duiven lomp en schijten ze de boel onder. Ook van de stadsduif is niet iedereen gecharmeerd. In Amsterdam noemen ze stadsduiven vliegende ratten. Er zijn inderdaad overeenkomsten. Ze leven van afval en kunnen net als ratten ziektes verspreiden.

Rommelige nesten

Je kunt de houtduif herkennen omdat hij zo groot is, aan de witte vlek aan weerszijden van de hals en zijn roze poten. Op het menu staat voornamelijk plantaardig materiaal. Houtduiven eten zaden, knoppen en bladeren, die ze meestal op de grond vinden. De houtduif kan eigenlijk het hele jaar broeden, vooral in het voorjaar en de zomer. Soms legt de duif drie keer in het jaar, meestal twee eieren per leg. Houtduiven maken rommelige nesten van wat takken, de nesten kunnen nog wel eens uit een boom komen vallen. Daarna maken zij weer een nieuw nest.

Trekvogel

De meeste houtduiven blijven in Nederland. Maar er zijn ook nogal wat die wegtrekken of naar Nederland komen. Je zou het misschien niet zeggen, maar de lomp ogende vogel kan behoorlijk goed vliegen. Hij vliegt soms met grote aantallen over grote afstanden. In oktober trekken houtduiven met vele duizenden vanuit Scandinavië naar overwinteringsgebieden in Zuidwest Europa. Ze zijn dan ook in het zuidoosten van Nederland – en soms in Nijmegen – te zien. De houtduif komt in de hele wereld voor, van noordelijk Afrika tot in Azië ten noorden van de Himalaya.

Lekker

De vogel is misschien niet algemeen geliefd, maar roofvogels zoals de buizerd en de havik houden wel van de duif. Net als de Fransen, die de houtduif als lekkernij serveren. Met hun 1,1 miljoen jagers schieten ze veel verschillende vogels massaal uit de lucht. De houtduif is in Nederland overigens een beschermde inheemse diersoort.

Turkse tortel

Nee, dan de Turkse tortel. Die heeft met zijn fragiele uiterlijk beigegrijze verenkleed en subtiele tekening (zwarte halsring, donkerrode iris) meer fans. Turkse tortels zijn bijna altijd met zijn tweeën en houden als echte tortelduiven hun hele leven dezelfde partner. Ze eten granen, zaden en vruchten, maar in tegenstelling tot de houtduif ook vlees: insecten en rupsen.

Slordig

Van half februari tot november kan de Turkse tortel eieren leggen. Ze broeden in bomen en struiken, maar ook onder luifels en rolluiken. De tortel blijft meestal op dezelfde plek, de jongen kunnen zich wel op grote afstand van hun geboorteplek vestigen. Net als de houtduif maakt de Turkse tortel een wat gammel nest, dat soms met eieren of kuikens en al uit de boom kukelt. Ook de Turkse tortel is een beschermde inheemse vogel.

Niet uit Turkije

Waar komt de naam Turkse tortel eigenlijk vandaan? De Turkse tortel komt niet zoals de naam aangeeft uit Turkije maar uit India. Het verhaal wil dat een Indiase koopman een tortelduif zou hebben geschonken aan een Turkse sultan. Vanaf 1925 begon de Turkse tortel zijn succesvolle opmars richting noordwest Europa. Na 1950 kwam de vogel eerst in Duitsland – waar ze de vogel Türkentaube noemden – en daarna in Nederland.

Tekst: René Koene. Foto's: Manfred Richter, Anna Armbrust en Pablo Pablasty

Het geluid van de houtduif is schor en laag. De roep is vijf keer 'oe', met een klemtoon op de tweede noot. Ezelsbruggetje: Ik BEN een houtduif.
www.vogelgeluid.nl/houtduif
De Turkse tortel koert met drie lettergrepen, het zijn zuivere, fagotachtige klanken. Ezelsbruggetje: Ik BEN Turk.
www.vogelgeluid.nl/turkse-tortel

Duif

Het had geonweerd, en de straat was nat. het asfalt lag als water aan de oever van het trottoir, waar plechtig trad een duif en koerde als een kind, maar droever.
De hemel boven 't park werd licht, de bomen stonden groen, afzonderlijk, en ieder leek een bos, zo vol, zo wonderlijk en in zichzelf gekeerd, prevelend opgericht. Ik liep te kijken in de korte stille straat en zag de duif, de kleur van onweer op zijn vleugels en poten roze als de dageraad.

M. Vasalis (1909-1998)
uit: Vergezichten en gezichten (1954)

Wist je dat?

Meidoorn

In mei bloeit de meidoorn. In het najaar zijn de rode besjes rijp.

Kramsvogels (lijsterachtigen) eten niet alleen van de bessen, ze worden er ook bijzonder vrolijk van. Bessen fermenteren bij de eerste vorst, waardoor alcohol wordt gevormd. Kramsvogels zouden na het eten van gistende bessen stomdronken rondlopen.

Solidariteit

Voor de Albert Heijn staat een groepje mannen te babbelen. Ze hebben flyers bij zich waar twee foto's van Kharkov op staan. Een foto toont de stad in volle glorie, de ander is duidelijk genomen nadat de Russen hebben toegeslagen. Ontredderd en overmand door sentiment besluit ik ze een kwartje te geven.

Op de weg terug zie ik meermaals de Oekraïense tweekleur achter woonkamer-ramen verschijnen. Een creatieve wijkbewoner heeft een gele onderbroek onder een blauwe gehangen. Solidariteit met de medemens is de Dukenburger kennelijk niet vreemd. Alhoewel, solidariteit en betrokkenelijkheid zijn niet zonder elkaar te zien. Waarom valt men in gescheurde kleren neer voor Oekraïners, maar blijft eenzelfde soort commotie uit in het geval er in Afrika een conflict van vergelijkbare of grotere omvang uitbreekt? Concreet geformuleerd: waarom hebben we medelijden met de Oekraïners terwijl we dat nauwelijks hadden met de vijfhonderdduizend skeletten onder de grond van Ethiopië en Sudan? Zeker in een wijk met de diversiteit van Dukenburg zou je verwachten dat men verder kijkt dan de beelden die het nieuws voorschotel. Een massale hoeveelheid Oost-Afrikaanse vlaggen moet ik nog zien.

Als ik de mannen voor de Albert Heijn de volgende dag op vriendelijke toon mijn vragen stel, worden er schouders opgehaald. Een man zegt uiteindelijk: 'Je voelt empathie met degenen die het dichtst bij je staan.'

Exact, denk ik. Solidariteit heeft volgens het woordenboek iets te maken met empathie en de medemens, maar voor een aanzienlijk deel is het een individuele aangelegenheid.

Chard van den Berg

(Foto: Jacqueline van den Boom)

De Berendonck bruist

Maar natuurlijk, de Berendonck is een Wijchens pareltje. Waarvan wij als Dukenburgers veel gebruik maken en genieten. Je kunt er dagelijks groepjes, setjes of solowandelaars met of zonder honden dan wel kinderen aantreffen. En pedaalriders natuurlijk. De Nieuwjaarsduik is een traditie voor enkele stadsdeelbewoners en er zijn onder ons vast en zeker ook liefhebbers van rennen door de modder. Dan zijn er het zwemwater voor groot en meerdere speelobjecten voor klein.

Of de waterskibaan en Burg Golf in staat zijn de Nijmeegse bewoners achter hun dubbele cijfers vandaan te lokken? Wie het weet mag het mailen. Op het golfpark komen zeker sporters van heinde en ver. Zo vonden wandelaars onlangs een verloren knipkaartje van de ANWB golf zomertour. De golfer was eerder in april actief geweest op de 18-holesbaan van Golfpark De Turfvaart in Rijsbergen. En nu dus in Wijchen. Aan de achterzijde van de toegangskaat stonden de spelregels opgesomd. De grappigste is wel: 'Ligt u in een bunker? Na een bunkerslag s.v.p. de bunker aanharken.' Knap lastig: liggend harken. Deze harken zie je ook op de groene banen in de Berendonck, dus gelden hier vast en zeker dezelfde regels. Het meenemen van buiten de baan geraakte balletjes is niet in de regels opgenomen. Er zijn kin-

deren die hiervan een sport maken. Hoewel je tweedehands balletjes langs het fietspad kunt kopen. Die worden regelmatig door *ballenjongens* uit struiken en sloten gevist. Burggolf Wijchen en Leisure Lands die de Berendonck onderhouden, schoonden de meest zuidelijke zone onlangs voortvarend op. Door veel oud hout te verwijderen, nieuw aan te planten en het wandelen uit te breiden met meerdere puinpaden langs het water. Waar de passant de ijsvogelwand kan bekijken die in het recente verleden werd opgetrokken. Een duidelijke uitleg erbij, waardoor de lezer te weten komt dat de ijsvogel echt geen liefhebber is van het winterse natuurverschijnsel. Ook de strandjes, vernieuwd met houtsnippers, mogen niet onvermeld blijven. Dat er zondagse wandelaars zich hardop afvragen wat er in dat oriëntaals ogende gebouw met die ruime parkeerplaats zit, tja, dat is een wellnesskathedraal. En dat al enkele jaren. Waar ook mensen van heinde en ver op afkomen, in dit geval af te lezen aan de kentekenplaten op de auto's. Geheel respectloos waren er sporen te zien van autobanden die door de aanplant op de *rotonde* waren gereden. Het groen in de Berendonck-area blijft op die manier toch een zorgenkindje. Voor de thermen Berendonck staat in de nabije toekomst de bouw van een hotel op de rol.

Tekst: Hette Morriën. Foto: Paul Schledorn

Jolande van der Pol

Ruim 40 jaar werkt Jolande van der Pol al in het vak, als klantadviseur in het bibliotheekwezen. Het was tijd voor *de Dukenburger* om nader kennis te gaan maken.

Waarom werk in de bibliotheek?

Jolande: 'Het was niet mijn eerste keus, want het liefst wilde ik verpleegkundige worden. In de jaren 80 van de vorige eeuw - ik was toen 18 jaar - waren er weinig of geen opleidingen daarvoor. Ik ben voor drie maanden op proef bij de bibliotheek gaan werken. Dat beviel me en ben daar toen gebleven. Aanvankelijk begon ik in Bibliotheek Zwanenveld en daarna wisselend in die van Neerbosch-Oost en Hatert. In 2014 ben ik op de Mariënborg gaan werken als projectmedewerker educatie met als doelgroep 0 tot 12 jaar, in de regio's Lingewaard en Over-Betuwe. Maar ook scholen als de Prins Maurits en de Aldenhove in Dukenburg hoorden bij mijn werkgebied. Nu is Zwanenveld mijn hoofdvestiging, iedere woensdag en donderdag en om de paar weken ook de zaterdag.' Bijna vanzelfsprekend leest Jolande zelf veel en heeft ze de thriller als voorkeursgenre.

De Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid heeft maar liefst 26 vestigingen in Nijmegen en directe omgeving. Jolande is ook voorzitter van de Ondernemingsraad daarvan.

Er is in de loop der tijd wel heel veel veranderd. Voorheen moesten klanten echt geholpen worden met de keuze van een boek. Nu wordt er thuis al via de computer het een en ander uitgezocht. Het beroep van bibliothecaris is verder uitgekleeft. Vroeger deed een bibliothecaris van alles, het bestellen van boeken tot het zorgen voor het uitlenen van de boeken met stempels en uitleenkaartjes. Nu is er de afdeling collectie van de bibliotheek en is verder bijna alles geautomatiseerd.

Goede en minder leuke momenten

'De mindere momenten zijn gelukkig spaarzaam. Van tijd tot tijd is er overlast van jongeren binnen de bibliotheek. Het wisselt heel sterk.' Verreweg het leukst vindt Jolande het werken met en voor kinderen. Het adviseren van (voorlees)boeken aan kinderen en hun ouders evenals het zoeken op een bepaald thema. Jolande vindt het bijzonder wanneer zij kan bijdragen aan de leesbevordering, met name bij de jeugd. Jaren geleden adviseerde Jolande een mevrouw het voorleesboek *Wij gaan op berenjacht*. En onlangs kwamen zij elkaar toevallig weer tegen. Die mevrouw kon zich dat advies nog goed herinneren en vertelde dat

'Het werken met kinderen vind ik echt je van het!'

haar kinderen er altijd van genoten hadden. En datzelfde gebeurde nu met haar oppaskinderen.

De bieb en het winkelcentrum

In feite ligt de bibliotheek net buiten het winkelcentrum. Er is dan ook geen directe samenwerking. Wel merkt Jolande dat mensen vlak voor of na het boodschappen doen even de bieb instappen om een krant of een tijdschrift te lezen of wat tussen de boeken te snuffelen. Iedere woensdagmorgen van 10 tot 12 uur heeft de bibliotheek als extra service ook de infodienst IDO (Informatiepunt Digitale Overheid). Daar kan iedereen terecht met vragen over de overheid, bijvoorbeeld over de Digid,

het aanvragen van toeslagen, of een afspraak maken voor verlenging van het rijbewijs, het paspoort, de ID-kaart enzovoorts.

Tussen wal en schip

Uw redacteur viel het op dat het laatste pad naar de bibliotheek werkelijk heel smerig was. Jolande geeft toe dat wat betreft de bieb tussen de wal en het schip valt. Het winkelcentrum wordt binnenin schoongemaakt en ook de bieb. Het buitengebied valt echter onder de verantwoording van de gemeente en daar gaat het weleens mis, helaas.

Tekst: Peter van Kraaij

Foto: Jacqueline van den Boom

Hofpoort

Janny Voermans (links) en Hanneke Verweij met bloemen

‘Hofpoort’

Een nieuwe naam in Tolhuis

Vrijdagmiddag 22 april waren bewoners en genodigden in de 27^e straat Tolhuis aanwezig bij het onthullen van de naam op het appartementengebouw van woningcorporatie Woonwaarts. Het beeldbepalende gebouw met zicht op het Steve Bikoplein is onderdeel van de buurt *Hof van Nijmegen*.

Voor de naam kon men ideeën opsturen en zo kwam *Hofpoort* als winnaar uit de bus. Het was Hette Morriën uit Meijhorst die deze naam ingestuurd had en ze mocht hem ook onthullen. Dat ging met een ‘een, twee, drie’ en twee sterke mannen die het grote groene scherm dat voor de naam stond wegdroegen. Hette ontving naast eeuwige roem ook een mooie bos bloemen en cadeaubon. Deze bon gunde ze aan de eerste bewoners van het gebouw het echtpaar Van Sas. De heer en mevrouw Van Sas wonen op de bovenste verdieping met uitzicht op het Steve Bikoplein, altijd wat te zien dus.

Geschiedenis

Het begon deze middag met een openingswoord van directeur-bestuurder Esther Lamers. Kort vertelde ze de geschiedenis van dit terrein met de Gelderse leergangen, later de Hogeschool Arnhem-Nijmegen. Hoe de ontsluiting met de Van Schuylenburgweg na zorgen van omwonenden tot stand kwam en dat het kunstenaarscollectief *Art-Crumbles* hier de laatste jaren als anti-krakers woonde. Na enkele plannen in schets getoond en de crisistijd kreeg Dukenburg toch na lange tijd weer nieuwbouw met de naam Hof van Nij-

megen. Voor tweeënzestig woningen in deze nieuwe buurt in Tolhuis tekende woningcorporatie Woonwaarts. In de zeven verdiepingen tellende woontoren de Hofpoort bevinden zich tweeënveertig appartementen.

Beweging in de woningmarkt

Esther Lamers legde uit dat verhuizen naar de appartementen van de Hofpoort en de eengezinswoningen in deze buurt voor wel driehonderd woningen verschuivingen teweegbrengt. Zo komt er ruimte vrij in huizen voor gezinnen en jonge starters. Elf bewoners van Woonwaarts, negen van andere verhuurders en twintig uit een koopwoning hebben zo een grote woning achtergelaten. In de Hof van Nijmegen wonen nu niet alleen mensen uit Dukenburg, maar ook uit bijvoorbeeld Maassluis. Zo hoorden we bij de opening.

Alle tweeënveertig appartementen en huizen zijn verhuurd, dertig aan 55-plussers en twaalf aan bewoners tussen 30 en 55 jaar. Van de twaalf levensloopgeschikte woningen zijn er acht naar bewoners met een indicatie gegaan.

Esther Lamers (rechts) geeft bloemen aan Hette Morriën, die de naam Hofpoort heeft bedacht

Van de acht eengezinswoningen zijn er zes gevuld met jonge gezinnen die zijn doorgestroomd vanaf een etagewoning. Het project omvat verder zesenzestig koopwoningen en achtentwintig vrije-sector huurwoningen.

Ontmoetingsruimte

Een heel belangrijk aspect van Hof van Nijmegen is ontmoeten, verbinden. Hiervoor zal de ontmoetingsruimte in de Hofpoort een belangrijke schakel zijn. Nadat de buurthuiskamer in Tolhuis noodgedwongen gesloten was kan de nu gecreëerde ruimte in de Hofpoort een deel van de activiteiten overnemen. Zo willen de vrijwilligers al snel beginnen met sjoelen en zal het *mutsen om te vechten tegen kanker*/Fighting cancer-project hier voortgezet worden. Op het ideeënbord in de ontmoetingsruimte werden de wensen al verzameld. In de groenzone voor de ontmoetingsruimte komt ook een jeu-de-boulesbaan.

Esther Lamers droeg de sleutels van de ontmoetingsruimte over aan Hofpoort-bewoonster Janny Voermans en vrijwilligster Hanneke Verweij, bekend van de buurthuiskamer in Tolhuis.

AED aan de Hofpoort

Binnenkort komt er bij de ingang van de Hofpoort ook een AED, centraal bereikbaar voor deze nieuwe buurt. Deze AED zal voor burgerhulpverleners bereikbaar zijn in de bekende groene pincodekast. Woningcorporatie Woonwaarts zorgt voor aanschaf en plaatsing, de stichting AED Dukenburg neemt deze AED dan over en gaat hem beheren en onderhouden. Wanneer alle huizen bewoond zijn zal de stichting met een brief de bewoners uitnodigen om een reanimatiecursus te volgen.

Tekst en foto's: Peter Saras

Stand van zaken renovatie Meijhorst-maisonnettes

Alweer ‘wordt vervolgd’

De bewoners hebben begin april van woningcorporatie Talis bericht gehad waarin een uitnodiging voor iedereen om in gesprek te gaan over de maisonnettewoningen.

Deze bijeenkomsten waren gepland op 16 en 17 mei in Wijkcentrum Dukenburg. Op deze avonden zouden twee bijeenkomsten zijn. In iedere bijeenkomst zouden de bewoners van twee maisonnette-blokken worden bijgepraat. Belangrijkste besprekpunten: de al in de vorige Dukenburger genoemde *tocht en schimmel*, de plannen van de woningcorporatie en de wensen van bewoners. *De Dukenburger* kan van die avonden nog geen verslag publiceren (sluitingsdatum voor kopij is eerder) maar zal dat wel doen in het volgende nummer. Reacties van bewoners en corporatie zullen dan uitgebreid aan bod komen.

‘Cosmetische’ aanpassingen niet geaccepteerd

De eerdere aankondigingen om trappenhuizen en de omgeving op te knappen - in de wandelgangen als cosmetische aanpassingen betiteld - willen bewoners op deze manier niet accepteren. Dat was voor het drukken van deze Dukenburger al bekend. Evenals dat men er helemaal niet gerust op is hoe het in de komende winter(s) zal gaan: ‘Als die winters strenger worden zijn de stookkosten dan nog op te brengen? En wat gaat de woningcorporatie in dat geval voor de huurders doen?’ Dit blijkt een kwestie van levensbelang voor veel huurders te zijn.

Verder is al duidelijk dat bewoners van huurwoningen in de laagste energieklassen nu geen huurverhoging krijgen. Om hoeveel en welke woningen het gaat kon men echter tot op dit moment niet melden.

‘Er zijn ketels waarmee ik géén raad meer weet’

Uit gesprekken die de redactie had met werknemers van Quadrant - het bedrijf dat hoogstwaarschijnlijk de werkzaamheden gaat uitvoeren - viel af te leiden dat het nog twee jaar gaat duren tot de start van deze werkzaamheden. Een en ander kan ook nog vertraagd worden door de huidige situatie met levering van grondstoffen. Ondertussen blijven vele huurders met ernstige klachten zitten over trage inzet van reparatie: als het al gerepareerd wordt en kan worden. Een verwarmingsmonteur vertelde ons: ‘Er zijn ketels bij waarmee ik geen raad meer weet.’

Vertrouwen tussen bewoners en corporatie groeit nog niet echt

Een van de voorbereidende gesprekken met een groep bewoners, op dinsdag 19 april om een bewonerscommissie te starten, ging helaas niet door wegens ziekte van de wijkbeheerder. De aangekondigde koffiemomenten op de woensdagen en de spreekuren op maandag zijn nog steeds niet structureel. Helaas blijkt dat dit alles niet bijdraagt aan het vertrouwen tussen bewoners en corporatie. In een gesprek met de corporatie werd toch de wil geuit om dit goed te organiseren. Men gaat er de komende tijd

extra op inzetten. ‘Het niet door laten gaan van contact- en/of informatiemomenten mag in ieder geval niet afhankelijk zijn van één persoon.’

‘Het wachten is op reactie van de top van de corporatie’

De redactie heeft inmiddels wel goed contact, maar de werkelijke plannen konden voor het drukken van deze Dukenburger niet naar buiten worden gebracht. Natuurlijk moeten eerst de bewoners ingelicht worden en daar is alle begrip voor. Tegelijk lijkt een grote organisatie de nodige manco’s te hebben. ‘Het bestuur moet nog tekenen en misschien moet hier de raad van commissarissen ook nog over oordelen’, vertelde projectleider Jelle van Beusichem. ‘We merken aan alles dat de project- en technische mensen er klaar voor zijn. De traagheid zit in de top. Misschien is het wat om deze mensen meer in de wijk uit te nodigen?’

Het ziet er naar uit dat we in de volgende Dukenburger concreet kunnen melden wat er gedaan gaat worden om de maisonnettes op te knappen en de leefbaarheid te verbeteren. Hierover zou vanaf 9 mei meer bekend zijn. Zoals gezegd kunnen de resultaten in dit nummer nog niet meegenomen worden. Wel weet de redactie dat, als het onderhoud op dezelfde manier wordt uitgevoerd als bij het overige vastgoed van de corporatie, dit wél goed gebeurt. Maar voor nu blijft het echter voorlopig bij wat de Dukenburger al jaren moet melden: ‘Wordt vervolgd.’

Tekst: Peter Saras en Toon Kerssemakers

Foto: Peter Saras

Dag Dukenburgers

We tonen ons op straat. Gebruiken het zinnetje: 'Het mag weer.' Feestjes, wel of geen omhelzingen handen geven, boksen, afstand houden, mondkapje. Corona even voorbij. Dag Dukenburgers.

Vanuit de kerk liep ik door de kleurige wijk met al die verschillende mensen. Ik liep door de straten en kwam in de huizen. Voor verhalen van verdriet en voor troost. Ik hoorde in de kerk mensen over hun schulden, de gestegen energieprijzen, over de geboorte van hun kind, of over de dood van hun kind. Er werden mensen beroofd, en weer anderen gaven geld. Bij Maria staken we een kaars op, voor de behandeling van kanker. Of uit dankbaarheid voor een goede afloop. We hadden geduld met wie het leven soms vergeten. En anderen die traag worden. We verzamelden geld en goederen voor mensen die het nodig hebben. We ontmoetten de nabestaanden van de overledenen van corona. En hoorden de verhalen over eenzaamheid en opgesloten zijn in je hoofd en je angsten. En brachten en brengen mensen samen die dat willen delen. En we hebben gebeden, veel.

Dag Dukenburgers. Mijn tijd als pastor is deze zomer voorbij. Dan ga ik met pensioen. Maar ik onthoud je verhalen, als ik op straat loop of in de kerk kom. Dank voor dit mooie echte leven.

Ondertussen gaat het werk in de Ontmoetingskerk gewoon door. Met verdriet en troost en... kom maar eens kijken... bij het creatieve zomerprogramma bijvoorbeeld, in juli en augustus.

Dag Dukenburgers.

Trees Versteegen, pastor
(Foto: Martien van Schaik)

De jubilarisse heeft zojuist een nieuwe stethoscoop met inscriptie ontvangen, vrijdag 8 april 2022

Hanneke Nabuurs

Vijfentwintig jaar werkzaam in 'de Schakel'

In 1992 rondde Hanneke Nabuurs haar basisstudie geneeskunde aan de Radboud Universiteit af. Vervolgens specialiseerde zij zich als huisarts. In 1997 volgde een maatschap met dokter Van Gaal, in één van de vier praktijken in de 'oude Schakel', Meijhorst 60e straat. Ze verhuisde mee naar het mooie nieuwe Gezondheidscentrum, dat nog steeds de naam *de Schakel* draagt en aan de 10e straat Meijhorst riant aan het water ligt. Omdat de huisarts over wie het hier gaat altijd heel dicht bij zichzelf blijft, kostte het omschakelen haar weinig moeite.

Kenmerkend

Enkele medewerkers in de huisartsenpraktijk van het Gezondheidscentrum en de redactie van dit blad werkten in diep geheim samen om dit artikel op poten te zetten. En het portret dat geschetst werd mag er zijn. Hanneke Nabuurs, die haar patiënten tutoyeert en zij haar ook, wordt de spin in het web genoemd. Haar kenmerkende karaktereigenschappen en de aangename manier waarop zij met iedereen omgaat, tuimelen over elkaar heen. Om te beginnen heeft Hanneke oog voor de personen om haar heen. Ze is de verbindende mater fa-

milia. Als oudste en langst verbonden huisarts aan *de Schakel* weet ze de verjaardagen, zelfs de trouwdagen van de medewerkers uit haar hoofd. En dan zorgt ze voor kaartjes, cadeautjes of bloemen. De sociale kaart van het stadsdeel is haar tot in detail bekend. Ze heeft een enorm netwerk, waardoor ze precies kan vertellen bij wie je moet zijn, met welk specifieke probleem dan ook. Haar compassie kent geen grenzen. Ze voelt zich verbonden met degenen met wie ze samenwerkt, maar bovenal met de mensen die haar zorg nodig hebben. Dat bleek wel op de dag van haar vijfentwintigjarig jubileum. Met moeite wisten de praktijkassistenten het vaste patroon in haar agenda voor de vrijdagmiddag van 8 april te blokkeren. Een praktijkmedewerkster: 'We noteerden nep-afspraken om te voorkomen dat Hanneke argwaan zou krijgen.' Kaartjes, felicitaties en bosjes bloemen stroomden intussen binnen in de versierde ruimte van het Gezondheidscentrum.

Samenwerking

Omdat Hanneke begon in de oude Schakel bij dokter Van Gaal en nu een plek heeft in het nieuwe gebouw aan de 10^e straat, heeft zij met velen samengewerkt. Lange tijd maakte Joy

Team de Schakel. Staand vlnr: Loes van den Einden, Charlotte Willemse, Edwin de Vaal, Gaël Pennings en Onno de Graaf. Onder: Iris Venderbosch en Hanneke Nabuurs

Wong Chung deel uit van de gezamenlijke praktijk. Patiënten beoordeelden de artsen als 'goed luisterend, rustig de tijd nemend, eenvoudig makend wat ingewikkeld is en zonder aarzeling doorverwijzend naar verder onderzoek.'* Na de recente pensionering van dokter Wong Chung kwam Iris Venderbosch in de praktijk. Heel bijzonder: de oudste huisarts en de jongste samen in één praktijk. Er bestaat een mooie klik tussen beiden. En nog meer bijzonder om te vermelden: Hanneke leidde Iris zelf op. In haar hoedanigheid als coach voor studenten geneeskunde is Hanneke Nabuurs verbonden aan de huisartsenopleiding van de Radboud Universiteit. Assistenten in opleiding (aio's) geven aan dat ze met een gevoel van welbevinden veel van Hanneke leren. Ze brengt de aio's bij dat er een zorgzaam en liefdevol begrip moet blijken voor de patiënten. 'Teambuilding', met een goed 'Nederlands' woord, is bij elke vorm van samenwerking onmisbaar. Zo nodig is Hanneke dan de ijsbreker. Ook beleven de Schakelmedewerkers met regelmaat een praktijkuitje. Door de pandemie op een laag pitje gezet, was het meest recente groepsgebeuren het leren bespelen van een djembé (West-Afrikaanse vaastrommel), onder leiding van een instructeur.

Collegiaal

Zoals gezegd is Hanneke de mater familias voor de medewerkers op de posten in de Schakel. Voor iedereen is zij een collegiale vraag-

baak met een schat aan kennis en ervaring, die ze maar al te graag deelt. Zit een spreekuur van één van de huisartsen zo vol dat er tijdgebrek dreigt te ontstaan, dan maakt zij plek vrij om het in goede banen te leiden, oplossingsgericht als zij is. Als bruggenbouwer baande Hanneke ook de weg voor een toen nog solliciterende huisarts, die intussen na Hanneke de langst 'zittende' functionaris is. En die de mooie uitspraak deed: 'Wij kiezen ervoor huisarts te zijn, de patiënt kiest niet voor zijn of haar rol.' In zijn herinnering heeft hij Hanneke Nabuurs twee keer boos zien worden in pakweg zestien jaar. Haar gevoel voor humor wint het altijd, want ze kan relativeren als geen ander. Deze laatste eigenschap toont ze zeker als het gaat om de informatietechnologie, de computer dus. Komt ze er niet uit achter het toetsenbord, dan vraagt Hanneke hulp van anderen, terwijl ze verzucht dat ze 'ook maar een domme dokter is'. Maar wel eentje met het hart op de goede plaats. De geïnterviewde huisarts: 'O ja, je kunt haar uittekenen in haar gele Ford Ka. Moet de oude auto vervangen worden dan wordt het opnieuw, jaja, een gele Ford Ka.' De praktijkmedewerkster vult aan: 'Je herkent Hanneke ook aan haar voetstappen. Je hoort het aan haar klakkende hakken in de gang. Ze draagt altijd fleurige kleding die past bij haar koperen krullen. En de wisselende kunstexpositie in de gangen van de Schakel, jawel, daarbij is Hanneke ook de roerganger. Via haar netwerk vindt zij steeds nieuw materiaal dat tentoon gehangen

kan worden. Dokter Nabuurs woont overigens net als de meeste Schakel-medewerkers niet in Dukenburg. In sommige beroepen is het handiger om buiten de 'zwaaizone' van je werk te wonen. Neem als voorbeeld de dorpswinkel in levensmiddelen van weleer. Omdat de kruidenier met gezin boven, naast of achter de zaak woonde, kwamen klanten meer dan eens op zondag of in de avonden langs omdat ze vergeten waren een 'eerstelijns' product te kopen. Brood, melk, kaas, eieren, dat werk. Dit had een gemoedelijke charme, maar de kleine zelfstandige in kwestie was er uiteraard niet echt blij mee. Ondanks het geld in het laatje.

De nabije toekomst

De redactie van *de Dukenburger* wenst Hanneke Nabuurs uiteraard een voortzetting van haar mooie beroepsinvulling. Het pensioen is nog niet snel in zicht en zit zij daar echt op te wachten? Bij de feestelijke verrassingslunch op 8 april kreeg de jubilarisse een nieuwe stethoscoop met inscriptie aangeboden. Die kan nog jaren gebruikt worden bij de behandeling van patiënten. Dus Hanneke: 'Zet hem op!'

* Op de Zorgkaart Nederland scoort de praktijk van de huisartsen Hanneke Nabuurs, Joy Wong Chung en Iris Venderbosch al geruime tijd een hele dikke 10!

Tekst: Hette Morriën

Foto's: Anneke Stoks, praktijkondersteuner

VERGETEN VERLEDEN

De eerste treinverbinding van Nijmegen

Wanhopig is het Nijmeegse stadsbestuur in 1860. ‘De toestand (...) mag als hopeloos beschouwd worden’, schreef het aan de koning. Als er geen spoorlijn zou komen ‘is de ondergang onvermijdelijk.’

In 1839 rijdt de eerste trein in Nederland van Amsterdam naar Haarlem. De spoorlijn wordt verlengd naar Leiden (1843), Den Haag (1843) en Rotterdam (1847). Eind 1843 wordt de tweede spoorweg geopend: de Rijnspoorlijn. Die leidt van Amsterdam naar Utrecht. In 1845 wordt Arnhem bereikt. In 1856 komt de verbinding met Duitsland tot stand via Zevenaar en Elten.

De aanleg van de eerste spoorwegen wordt gepland en betaald door particulieren. Dat gaat de staat niet snel genoeg. Op 18 augustus 1860 wordt de Wet op de Staatsspoorwegen ingevoerd. Daarin staan tien lijnen die aangelegd zullen worden op kosten van de staat. Alle omvangrijke Nederlandse plaatsen komen er in voor, behalve Nijmegen.

Pruissen

Pruissen (voorganger van het huidige Duitsland) wil niet alleen een verbinding langs de rechteroever van de Rijn via Arnhem, maar ook een langs de linkeroever via Nijmegen. Op zaterdag 27 oktober 1855 staat in de *Utrechtsche Provinciale en Stads-Courant* het volgende artikel:

— Ten aanzien van het bericht onlangs ook door ons opgenomen betrekkelijk een daar te stellen spoorweg van Keulen over Crefeld naar Nijmegen, bevat de *Nijm. Cour.* het volgende, geput uit een brief gezonden door het *Eisenbahn Comité der Kreise Kempen, Geldern und Cleve* aan de *Kamer van Koophandel en Fabrieken te Nijmegen*:

„Volgens gisteren (18 Oktober) door den heer Dr. Arntz ontvangene brieven van den directeur van den Keulsch-Crefelder-spoorweg, den heer C. F. Heimann te Keulen, en van den heer burgemeester Odeyck te Crefeld, heeft het *Rheinische Eisenbahn Gesellschaft* zich bij kontrakt verbonden, binnen twee jaren den Keulsch-Crefelder-spoorweg, over Gelder en Cleeff, naar Nijmegen door te trekken, en is dit kontrakt reeds door den *Eisenbahn-kommissaris*, den heer regerings-president von Muller te Keiden, aan het ministerie te Berlijn ter bekrachtiging aangeboden.”

„De goedkeuring van die overeenkomst schijnt daarom vooral aan weinig bedenking onderhevig,

De tweede houten brug buiten de Molenpoort over de droge gracht ter hoogte van het huidige Keizer Karelplein, met links het station van de spoorlijn Nijmegen-Kleef (op de plek van het huidige Concertgebouw de Vereeniging), 1875. Foto: Gerard Korfmacher, collectie Regionaal Archief Nijmegen.

daar van den kant van Z. E. den heer Minister van koophandel van der Heydt, het ontwerp van deze vereeniging, met betrekking tot deze spoorwegen, met de grootste belangstelling is vereerd geworden.”

Vijf jaar later is er nader nieuws uit Pruisen. De *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant* meldt op zaterdag 10 november 1860:

— Men schrijft uit Berlijn aan de *Kölnische Zeitung*: De Hollandsche handelsstand welke met Pruisen in betrekking staat, stemt volkomen in met het Pruisische project tot aansluiting van den Nederlandschen Rijnspoorweg over Nijmegen, in de richting van Cleve, aan de Pruisische spoorwegen; ook de Nederlandsche Kamers zijn vóór deze rigting, en toch stuit deze voorslag af op den tegenstand van het ministerie. In dit geval moesten naar ons inzien door Pruisen krachtige middelen worden aangewend, namelijk door aansluiting van Venlo, waarvoor het ministerie zich zeer interesseert, afhankelijk te stellen van bovengenoemd plan.

Spoorwegwet

Inmiddels is de Wet op de Staatsspoorwegen ingevoerd. Daarin staat Nijmegen niet vermeld, ook niet voor een verbinding naar Pruisen. Venlo wel. Hier moeten twee spoorlijnen komen, waaronder een naar Pruisen. De wet leidt tot paniek in Nijmegen.

In de *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant* staat op woensdag 19 december 1860 het volgende bericht:

NIJMEGEN, den 18. December

Door het Bestuur dezer Stad en de Kamer van Koophandel en Fabrieken alhier is dezer dagen een brief aan Z. M. den Koning het onderstaande adres gerigt:

SIRE!

Het Bestuur der Gemeente Nijmegen en de Kamer van Koophandel en Fabrieken aldaar gevestigd, nemen eerbiedig de vrijheid den troon van Uwe Majesteit te naderen, om andermaal de belangen der gemeente Nijmegen en der landstreek, welke zij vertegenwoordigen, bij de daarstelling van Spoorwegen in Nederland voorttedragen, om, zoo mogelijk, uit het isolement, waarin die stad met deze landstreek zijn gebragt, te worden gered; waaromtrent zij met vorigen eerbied de vrijheid nemen zich tot Uwe Majesteit te wenden.

Bij de wet, waarbij aan Nederland het genot der versnelde gemeenschap, door middel van Staats-Spoorwegen staat verzekerd te worden, is Nijmegen en hare landstreek uitgesloten; — en wanneer aan deze uitsluiting geen redres wordt aangebragt, is de ondergang onvermijdelijk.

Het Bestuur der Gemeente Nijmegen en de Kamer van Koophandel en Fabrieken aldaar gevestigd, hebben zich tot Uwe Majesteit en Hoogstdezelfs Gouvernement op den 18. Augustus jl. bij adres gerigt, met het verzoek, dat, zoo mogelijk, bij sup-

pletoire Wetsvoordragt de Gemeente *Nijmegen* in het net der Spoorwegen mogt worden opgenomen; doch dit verzoek is buiten gevolg gebleven.

Zij erbedigen de gronden die Uwe Majesteit en Hoogstdezelfs Gouvernement hebben geleid, om dit billijk en dringend verzoek buiten beschikking te laten; Edoch SIRE! De toestand waarin deze gemeente en landstreek bij uitvoering der Wet voor Staats-Spoorwegen staan gebracht te worden, is bekommerend, en mag als hopeloos beschouwd worden, waarin daaraan niet wordt te gemoet gekomen.

In dien stand der zaak, heeft zich uit den boezem der ingezetenen en der landzaten, een speciaal Spoorweg-Comité zamengesteld, hetwelk niets zal onbepoofd laten, om aan dit gedeelte van de Provincie *Gelderland*, mede het genot van Spoorwegen te verzekeren waartoe thans is leidende de aanvraag, door hetzelfde gedaan, om als voorloopige Concessionarissen voor eene Spoorweg-verbinding, uitgaande van *Arnhem* over *Nijmegen* op de Pruisische grenzen in de richting van *Cleve*, te worden aangenomen. (...)

Stadsbestuur en Kamer vragen de koning een voorlopige concessie te verstrekken voor een spoorlijn van *Arnhem* naar *Pruissen* via *Nijmegen* en hiervoor een rijkssubsidie van 6 miljoen gulden toe te kennen. Beiden komen er niet.

Berlijn

Maar het verhaal is niet afgelopen. De *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant* meldt op woensdag 6 maart 1861:

NIJMEGEN, den 5. Maart

— Dat het der Pruisische regering ernst is, aan de Nederl. Staatsbanen niet aantesluiten voor en aler de verbinding der Rhein-Eisenbahn over *Nijmegen* aan den Nederlandschen Rhijnspoorweg hebbe plaats gehad, moge blijke uit onderstaand, ons medegeedeeld schrijven van den minister *von der Heijdt* op 29 Januarij II. Aan de directie van eerstgemelde spoorweg-onderneming gerigt. Uit dat schrijven blijkt tevens, dat onze spoorweg-commissie goed gezien heeft, toen zij bij het aanvragen van concessie op de mogelijkheid wees, dat voor het aanleggen van eene lijn van *Kleef* naar *Elten*, *Nijmegen* voor goed uit het spoorwegnet zou uitgesloten worden.

„In Erwiderung des Berichts vom 3^m ds. Monats beauftrage ich das Königliche Eisenbahn Kommissariat, der Direktion der Rheinischen Eisenbahn Gesellschaft zu eröffnen, dass die diesseitige Regierung nach wie vor daran festhält, bevor die Fortführung der Crefeld-Clever-Eisenbahn über *Nijmegen* nach der Niederländischen Reichsbahn, auf Niederländischen Gebiete gesichert ist, einen Anschluss an die Niederländischen Eisenbahnen bij *Venlo* nicht zu gestatten. Wa die Projectirung einer Eisenbahn von *Cleve* nach *Elten* betrifft, so bin ich gerne bereit, der Rheinischen Eisenbahn Gesellschaft die Aufnahme von Vorarbeiten hiefür zu gestatten.“

Berlin 29 Januar 1861.

Der Minister für Händel, Gewerbe & öffentliche Arbeiten,

(GEZ.) VON DER HEIJDT.

Valkhof met op de achtergrond het Hoogstraatje (nu: Hoogstraat). In het midden het Spoorwegmonument met de beeltenis van de godin Victoria, opgericht in 1884 ter herinnering aan de totstandkoming van de spoorlijn Nijmegen-Kleef, ontworpen door gemeentearchitect ir. Jan Jacob Weve. Ongeveer 1890. Foto: M van Hout, collectie Regionaal Archief Nijmegen.

Eisen

Als *Nederland* niet meewerkt aan een spoorlijn via *Nijmegen*, weigert *Pruissen* akkoord te gaan met de door *Nederland* gewenste verbinding via *Venlo*. Die druk heeft effect. In 1863 worden aan *Pruisische* en *Nijmeegse* kant concrete plannen gemaakt en besproken. Maar de *Nederlandse* regering stelt voorwaarden die onacceptabel zijn voor de *Duitsers*. Het *Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad* plaatst op maandag 14 maart 1864 dit bericht:

— Uit *Nijmegen* schrijft men ons van den 12. maart:

Heden werd door de directie der *nijmeegsche* spoorweg-maatschappij in eene vergadering van aandeelhouders verslag uitgebragt over hetgeen in den laatsten tijd tot bevordering der onderneming was verrigt. Daaruit bleek, dat het maatschappelijk kapitaal van *f* 700,000, op ruim 40 mille na, hoofdzakelijk in *Nijmegen* is bijeengebragt; dat volgens uiterst nauwkeurige begrootingen de kosten van den weg van *Nijmegen* tot de *pruisische* grenzen door het maatschappelijk kapitaal kunnen worden bestreden; dat de teekeningen en plannen volgens de voorwaarden der concessie in triplo opgemaakt zijn; dat ongeveer de helft van het noodige terrein reeds is verkregen; dat dus met de werkzaamheden van den weg een begin zoude kunnen worden gemaakt, ware het niet dat wegens den exceptionelen toestand, waarin deze maatschappij verkeert, de voorwaarden van concessie tot nog toe niet voor aanneming vatbaar waren.

De maatschappij heeft namelijk met de directie der *Rhein Eisenb. Gesellschaft*, onder goedkeuring des ministers van binnenl. zaken, een kontrakt

gesloten, waarbij deze *Gesellschaft* zich verbindt, hare lijn *Keulen* — *Cleve* te verlengen tot de *nederlandsche* grenzen en den weg der *nijmeegsche* maatschappij (van de grenzen tot *Nijmegen*) te exploiteren. Volgens dat kontrakt evenwel moet de *duitsche* *Gesellschaft* hare goedkeuring hechten aan de voorwaarden, waarop de *nijmeegsche* maatschappij de concessie zal aanvaarden. — Om nu over zwaarigheden van meer ondergeschikt en lokaal belang heen te stappen die dan trouwens ook meest opgelost zijn, blijven er in die voorwaarden enkele punten over, waarmede de *duitsche* maatschappij zich niet kan vereenigen; te weten: 1. dat de *nederl.* regering bevoegd zoude zijn haar materieel af te keuren; 2. dat het personeel op de treinen (behoudens te verleenen uitzonderingen), uit *Nederlanders* moet bestaan; en 3. dat benoeming der beambten belast met de exploitatie aan de goedkeuring der *nederl.* regering onderworpen blijft.

Moeten wij ons aan dergelijke bepalingen onderwerpen, zoo redeneert de directie der *duitsche* maatschappij, dan is het ons onmogelijk, uw lijntje te exploiteren, want ons materieel, waarmede wij in *Pruissen* 350 kilometers exploiteren, moet ingerigt zijn volgens de voorschriften der *pruisische* regering, en wanneer wij een trein van *Keulen* naar *Nijmegen* laten loopen, dan is het ondoenlijk, op de grenzen een ander materieel of personeel gereed te hebben staan voor de laatste 15 kilometers.

Zij wil dus, dat deze punten geregeld worden, hetzij bij de voorwaarden der concessie, hetzij bij de internationale overeenkomst die tusschen beide regeringen moet gesloten worden. Volgens hare meening zoude daarbij het beginsel van reciprociteit op den voorgrond behooren gesteld te worden, zoo, dat *pruisisch* materieel met *pruisische* beambten op *nederlandsch* territoir en omgekeerd *Hollandsch* materieel met *Hollanden* personeel, op

pruisisch grondgebied, zonder nadere goedkeuring kan toegelaten worden.

In dien geest is nu eene missive door de directie aan den minister van binnenlandsche zaken gerigt, en van het antwoord daarop hangt al, of de concessie aanvaard en het werk begonnen wordt.

Wij vertrouwen, dat de eischen der duitsche maatschappij, die voorzeker niemand onbillijk zal noemen, zullen kunnen worden ingewilgd. Voegen wij daarbij, dat het hier eene kwestie geldt, die zich bij menige aansluiting aan lijnen van naburige rijken zal herhalen, en dat zoo de wetgeving op het stuk van spoorwegen zich naar zulke toestanden niet zou kunnen voegen, de belangen van het internationaal verkeer aanmerkelijk zouden blijken te zijn verkort.

De vergadering nam ten volle genoegens met de gegeven inlichtingen.

Contract

Men wordt het eens. Dat blijkt uit het bericht in het *Venloosch Weekblad* van zaterdag 21 mei 1864:

— Uit Nijmegen wordt geschreven: Zaterdag jl. is door de directie der Nijmeegsche spoorwegmaatschappij de definitieve concessie voor den spoorweg op Cleve aangenomen, en ook de moeilijkheden welke tusschen de directie en die der Rheinische-Eisenbahn-Gesellschaft bestaan hebben, zijn uit den weg geruimd.

Op 11 juni 1864 tekenen de directeuren van beide maatschappijen een notarieel contract voor 'daarstelling en exploitatie'. De spoorlijn wordt aangelegd. Op dinsdag 11 juli 1865 schrijft de *Arnhemse Courant*:

* **Nijmegen**, 8 juli. Gisteren ten 2 ure werd de jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders in den nijmeegschen spoorweg gehouden, waarbij weder eene groote opkomst van de algemeene belangstelling getuigde. De rekening werd volgens het rapport der commissarissen in uitstekende orde bevonden. Aftredende directeuren en commissarissen werden bij acclamatie herkozen.

Door den heer Francken werd verslag uitgebracht over de werkzaamheden in het afgelopen dienstjaar.

De baan is hare voltooiing nabij geraakt. Ingenieurs van den waterstaat hebben bij herhaling aan directeuren en in hunne rapporten aan het ministerie hunne tevredenheid over het werk betuigd. De kosten der baan zijn nog niet juist op te geven, doch in geen geval zal het bedrag de geraamde kosten overschrijden. Men komt voldoende met het geld uit, dit kan de directie met zekerheid mededeelen. — Omtrent de aansluitingslijnen kan de directie van het slagen der lijn Nijmegen — 's Bosch niets zeggen, terwijl zij die hooge wenschelijkheid betoogt der onlangs geprojecteerde lijn Dordrecht—Arnhem—Nijmegen. Met de grootste voldoening kan de directie mededeelen, dat de lijn Nijmegen—Cleve binnen 9 maanden, nadat de eerste spade in den grond is gestoken, gereed zal zijn. Immers het voornemen bestaat, om op 11 augustus aanstaande de baan voor het publiek te openen. Op 10 augustus zal een feestrid naar Cleve plaats hebben voor

Station Groesbeek met spoorwegpersoneel, gelegen aan de spoorlijn naar Kleef, 1906. Foto: J.H. Schaefer

de actionarissen, die daartoe nader zullen worden uitgenoodigd, terwijl deze inwijding des avonds in een lokaal te dezer plaatse zal worden gevierd. Met luide toejuichingen werd deze mededeeling ontvangen.

Zoo is dan de heugelijke gebeurtenis aanstaande, die Nijmegen in het bezit stelt van *zijn* spoorweg. Reeds lokt de heen- en weergaande locomotief met zandwagens en arbeiders dagelijks honderde wandelaars buiten de Molenpoort.

Opening

Dinsdag 8 augustus 1865 wordt de spoorlijn Nijmegen-Kleef geopend. Vanaf 9 augustus is publiek welkom. De *Arnhemse Courant* schrijft op zaterdag 12 augustus 1865:

* **Nijmegen**, 10 aug. In de twee dagen, dat de lijn Nijmegen—Cleve geopend is, is, uitgenomen den trein van 's morgens 6 ure telkens een tal van passagiers heen en weder gevoerd. De weg voldoet in alle opzichten aan de verwachting.

Gerucht

Op woensdag 23 augustus 1865 melden minimal zes Nederlandse kranten, waaronder de *Arnhemse Courant*:

Spoorpont over de Rijn te Welle (Duitsland, spoorlijn Elten-Kleef) met een locomotief uit de serie 500 van de S.S. (later serie 6800 van de N.S.), 1913.

* **Nijmegen**, 21 aug. Heden verspreide zich het gerucht door de stad, dat er een belangrijk ongeluk op den nijmeegschen spoorweg had plaats gehad. De geheele zaak komt gelukkig hierop neder. Op de hoogte van Groesbeek geraakte van den trein van Cleve naar Nijmegen van 8 ure des morgens, een ledige goederenwagen, de laatste van den trein, uit het spoor, ten gevolge waarvan het rad brak en de rail werd omgebogen. De wagen werd losgemaakt en de trein vervolgde zijn weg zonder dat de reizigers zelfs iets bemerkten. Dit is het ware verhaal en elke andere lezing is buiten de waarheid. Dat het overigens goed gaat met den nijmeegschen spoorweg, kan onder anderen daaruit blijken, dat er gisteren 290 passagiers werden vervoerd, terwijl ook het goederenvervoer vrij aanzienlijk mag heeten.

Drukte

Een opmerkelijk succesverhaal van de lijn haalt de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* op zaterdag 9 september 1865 en de *Arnhemse Courant* op maandag 11 september 1865:

* **Nijmegen**, 8 September. De trein, die heden morgen ten 8 ure van hier naar Cleve en Keulen moest vertrekken, is eerste ten 9 ure kunnen afrijden, en dat wel omdat er ongeveer 1000 personen in 24 wagens moesten worden vervoerd. Dit is zeker een bewijs van de ingenomenheid van het publiek voor deze spoorweglijn.

In hetzelfde jaar wordt ook de spoorlijn van Kleef naar Elten/Zevenaar in gebruik genomen. De treinen kruisen de Rijn per *stoomvlot*.

Negen jaar na Arnhem heeft Nijmegen een spoorverbinding met Pruisen. Een treinverbinding met de rest van Nederland krijgt Nijmegen pas in 1879, 34 jaar na Arnhem.

Samenstelling: René van Berlo

Vanwege het veertigjarig bestaan van zwembad Dukenburg beschrijft toenmalig manager Wil Rengers in een serie de geschiedenis van dit bad. Dit is de laatste aflevering.

Rustige periode

Na een periode van kleine verbouwingen en regelmatig noodzakelijk onderhoud aan gebouw en installaties in de voorbije jaren, lag nu weer de volledige nadruk op de hoofdzaak van een zwembad, namelijk het zwemmen.

Inmiddels was *Club Aqua Sportief* gestart in de drie Nijmeegse Sportfondsenbaden. Deze activiteit was gericht op conditieopbouw, gezelligheid en plezier. Lessen werden gegeven in een cyclus van dertien weken en werden ondersteund met muziek. De zwemlessen waren op peil zonder lange wachtlijsten. In januari 2009 was de introductie van JIP's VIP-club. Dit was voor de jeugd tot 15 jaar en in bezit van minimaal zwemdiploma A. Elke woensdagmiddag tussen 14.00 en 15.30 uur deed men onder andere aan duiken, snorkelen en wakzwemmen. Bij wakzwemmen werd geleerd hoe je in geval van nood onder het ijs uit moet komen, mocht er nog een strenge winter komen. Deze VIP-clubcard kostte 55 euro voor een héél jaar. Daarvoor kon men ook nog eens zwemmen op alle overige recreatieve zwembaden. En of dat nog niet alles was, gaf deze kaart ook nog een korting op JIP-merchandise-artikelen, zoals badlaken, strandbal en T-shirts.

Promotiekaart

Openbare ruimte

Voor bezoekers met een beperking waren verbeteringen voor bereikbaarheid van het zwembad aangebracht. Zo was een pad met 'ribbel'tegels voor slechtziende bezoekers aangelegd. Voor bezoekers in een rolstoel of scootmobiel opende de toegangsdeur automatisch.

30-jarig bestaan

In de week van 21 tot en met 27 september 2009 werd stilgestaan bij het feit dat Sportfondsenbad Dukenburg al dertig jaar een begrip was in stadsdeel Dukenburg. Het in 1979 geopende bad was voor velen een plaats om te zijn. Men ontmoette bij de diversiteit aan activiteiten veel leeftijdgenoten. Op deze manier werd sporten ook een sociaal gebeuren. (In voorgaande artikelen is dit al eens eerder benoemd.)

Het bijzondere tijdens deze feestweek was dat de entreeprijs van dertig jaar terug betaald moest worden, uiteraard in guldens. De prijs was, omgerekend, 1,30 euro. Ook de koffieprijs was aangepast aan de prijs van dertig jaar terug. Tevens waren in deze week kennismakingslessen *Aqua fifty-fit* voor senioren voor de prijs van dertig jaar geleden. Verder was een foto-expositie ingericht, was er een kleurwedstrijd voor kinderen en kregen alle bezoekers in deze week een leuk aandenken.

Op de maandag- tot en met donderdagochtend konden liefhebbers deelnemen aan een rondleiding door het zwembad, waarbij men op plaatsen kwam waar je normaal nooit zou komen, zoals de machinekamer, het 'technisch hart' van de accommodatie.

Al met al werd het een geslaagde feestweek.

Locatiemanager Wil Rengers geeft rondleiding

Afsluiting van deze serie

Met het 35e deel van deze serie over het 40-jarig bestaan van Sportfondsenbad Dukenburg zult u denken: hé het verhaal gaat tot en met 2009, het 30-jarig bestaan, hoe zit dat? In januari 2010 ben ik, schrijver van deze kroniek, met pensioen gegaan. Verdeeld over de periode als gemeentelijk zwembad tot 1 juni 1993 en daarna als Sportfondsenbad Dukenburg tot 2016 heb ik u verteld over het wel en wee bij de exploitatie van een zwembad. Alles wat ik aan het papier toevertrouwd heb zijn verhalen en bijzonderheden die ik zelf heb meegemaakt. Ik wilde geen verhalen van 'horen zeggen'. Vandaar deze kroniek tot januari 2010, (datum van pensionering). Het 40-jarig bestaan in 2019 ontbreekt zodoende in deze serie.

In 2016 kreeg het zwembad in zijn bestaan een derde exploitant. Volgens de gemeente Nijmegen kon het beheer goedkoper en werd de accommodatie ondergebracht bij een stichting. Gelukkig kan ik terugkijken op een periode van gemeentelijke exploitatie en op een periode met Sportfondsen Nijmegen als exploitant. Zeker bij deze laatste periode was het zeer professioneel, klantvriendelijk en niet op de laatste plaats een interessante periode met een leuk team van medewerkers.

Zwemzaal in 2009

Tot slot een woord van dank aan de redactie van de Dukenburger voor de ruimte die ik voor mijn artikelen in dit mooie blad vanaf september 2018 gekregen heb.

Tekst: Wil Rengers

Foto's: zwembad Dukenburg

Ed Nieuwenhuis over de Hezelstraat

‘Het zijn verhalen die ik in de schoot geworpen heb gekregen’

Onlangs verscheen het boek *De Hezelstraat in Verhalen*, een bundeling van zestien artikelen die eerder in ons zusterblad *Mariken* verschenen. De Hezelstraat is de oudste winkelstraat van Nederland. Veel Dukenburgers en/of hun voorouders hebben hier een verleden. Buiten dat: we komen er allemaal. Vandaar de aandacht voor dit nieuwe boek.

Schrijver is Ed Nieuwenhuis, stadsgids bij Gilde Nijmegen. Waar komt zijn interesse in deze straat vandaan?

‘Toen ik drie jaar was, kwam ik maandelijks in de Hezelstraat’, vertelt Ed. ‘Oma Nieuwenhuis woonde op nummer 79. Dat was in het rauwe gedeelte van de straat, waar veel cafés waren.’ Er waren veel winkels voor de eerste levensbehoeften: vijf slaggers, vijf groenteboeren en vijf bakkers. Winkels gericht op dagjesmensen waren er nog niet.

Uit beeld

Toen Ed ouder werd verdween de Hezelstraat uit beeld. ‘Plekken waar je uit kon gaan, waren elders in de stad’, zegt hij. Veel panden in de Benedenstad waren onbewoonbaar verklaard. De meeste zijn gesloopt. ‘Alleen het Besiendershuis en de brouwerij waren er nog. De rest was leeg. Het was één grote zandvlakte. Ik heb 65 oude foto’s van de Hezelstraat en Benedenstad gevonden. Het was vervallen, gevaarlijk, niet te doen. Als die oude panden er nu nog waren, zouden ze die dan opgeknapt hebben, zoals in Zutphen en Deventer is gebeurd?’, vraagt hij zich af. Begin jaren 80, toen de Benedenstad herbouwd is, kon dat niet meer: alles was al weg. Er kwamen zeshonderd nieuwe woningen, die van meet af aan erg populair waren.

De Hezelstraat werd voetgangersgebied. De meeste slaggers, groenteboeren en bakkers verdwenen. Er kwamen winkels voor in de plaats die kleding en andere duurzame goederen verkochten. De straat werd steeds fraaier.

Stadsgids

Ed was inmiddels met pensioen. Hij volgde een molenaarsopleiding, maar koos voor iets anders: hij werd stadsgids. Zo kwam hij weer terug in de Hezelstraat. De gemeente wilde die straat populairder maken voor toeristen. Er verscheen een boekje. Er kwamen etalagever-

haaltjes tot stand die je op je mobiel kunt beluisteren. Eds belangstelling was gewekt: ‘Je kunt van kelder naar kelder komen en zo bij de Stevenstoren uitkomen, werd gezegd. Door de eeuwenoude kelders. Dat is niet gelukt. Het heeft nooit gekund. Hier en daar wel. Maar niet via de kelders naar de toren.’

De Wit

Ed leerde mensen uit de Hezelstraat kennen: ‘Henny de Wit leefde nog. Hij had spannende en mooie verhalen over de straat, de winkel en het huis.’ Ed wilde meer weten en riep mensen via *de Gelderlander* op zich te melden met verhalen uit de Hezelstraat. Hij nam contact op

met *Mariken*. Sinds begin 2019 staan de verhalen in dit blad.

Henk Janssen

Dit jaar bestaat Gilde Nijmegen 35 jaar. Ter gelegenheid hiervan zijn de eerste zestien verhalen uit de Hezelstraat in boekvorm verschenen. ‘Het zijn voor een deel verhalen van mensen die er niet meer zijn’, vervolgt Ed. ‘Het boek is opgedragen aan Henk Janssen. Na de oorlog is hij de stad ontvlucht naar Malden. Hij is nooit meer terug geweest. Ik heb hem verschillende keren bezocht. Hij belde elke dag. Met de taxi is hij uiteindelijk toch naar Nijmegen gekomen. We zijn langs alle plek-

ken uit zijn verleden geweest. Er is een heel bijzondere band met die man ontstaan. Dit was het laatste wat hij in zijn leven wilde doen, zei hij: het verwerken van de oorlog.' Henk is inmiddels overleden. Zijn verhaal staat in Mariken nummer 1 van 2021, te vinden op www.marikemagazine.nl.

Bijzonder

Ook heel bijzonder vindt Ed het verhaal van Harry en Corry Burgers, verschenen in Mariken nummer 1 van 2022: 'In november 2018 heb ik met Harry gesproken. Kort daarna ging hij dood. Ik zag af van publicatie. Op 1 november 2021 stond zijn vrouw Corry Burgers-Polman in *de Gelderlander*. Ik heb meteen contact met haar opgenomen. We hebben twee uur zitten praten. Het verhaal werd onder meer een eerbetoon voor verzetsstrijder Wiardi Beckman. Vlakbij de Batavierenweg is een herdenkingsbank voor hem. Corry is daar met Thed vanden Berg en mij wezen kijken. Een week na het bezoek aan de bank is ze overleden.'

Heel bijzonder is het verhaal van José Verhoeven en de familie Menco. In Mariken nummer 3 van 2021 stond de geschiedenis van de families Wijers en Keijser. José is de kleindochter van opa en oma Wijers. Ze was in het bezit van spullen die de Joodse familie Menco in de oorlog aan haar oma en opa in bewaring had gegeven. Dankzij de publicatie in Mariken kwam José in contact met kleinzoon Philip Menco. 76 jaar na de oorlog heeft José de spullen terug kunnen geven. Zie het verhaal hiernaast. De familie Menco wordt herdacht met vier Stolpersteine (zie pagina's 24 en 25).

In Mariken nummer 2 van 2021 staat het verhaal van Thijs Weijers. 'Thijs wil nog een keer terug naar het pand op nummer 90', vertelt Ed. 'We hadden contact, maar na een maand is hij overleden. Hij heeft een videoboodschap ingesproken. Twee maal vijftien minuten. Zijn twee zusjes en een vriendje kwamen om bij het bombardement. Dat was zijn jeugd. Van het pand in de Hezelstraat waren daarna altijd de luiken dicht. In 1952 overlijdt moeder Johanna en een jaar later zet vader Coen een punt achter zijn leven.'

'Het zijn vier verhalen die ik in de schoot geworpen heb gekregen', besluit Ed. Zijn boek *De Hezelstraat in Verhalen* is verkrijgbaar bij Bruna in Winkelcentrum Dukenburg, Dekker v.d. Vegt en Roelants in het centrum en Bruna in Wijchen.

Tekst: René van Berlo. Foto: Gerie Sandmann

Eindelijk!

In *Mariken* nummer 3 van juni 2021 vertelt José Verhoeven over wat er in de oorlogsjaren gebeurt bij haar opa en oma Wijers, de bakker in de Lange Hezelstraat op nummer 41A. José: 'Joodse mensen die naast mijn opa en oma woonden (de familie Menco) hebben spullen over een draadglazen dak gedragen en die bij 41A naar binnen laten zakken, met de vraag: "Willen jullie deze spullen voor ons bewaren tot na de oorlog?" En die spullen werden bewaard, maar ze zijn nooit meer opgehaald. Nooit meer iets van gehoord. Via opa en oma, via mijn moeder zijn ze bij mij gekomen. Ik voel me daar wel zeer bezwaard bij!' Het zijn de spullen van de Joodse familie Menco op nummer 41, de familie die op 2 oktober 1942 huisraad achterlaat bij bakker Wijers op nummer 41A.

Philip Menco

In nummer 5 van oktober 2021 krijgt het verhaal een vervolg. José ontvangt op donderdag 19 augustus 2021 bij haar thuis in Wijchen Philip Menco uit Amsterdam en kan eindelijk de zo lang bewaarde spullen doorgeven. Philip (64) is de kleinzoon van David en Elisabeth Menco-Lindeman en de zoon van Nathan Menco, de enige Menco die de oorlog heeft overleefd. Philip woont in Amsterdam, de stad waar zijn vader in 1950 terecht kwam.

Via een artikel op Joods Monument kwam Philip in contact met het onderzoeksteam van oorloginnijmegen.nl. Zij hadden ook José's uitspraken in het juninummer van Mariken gelezen en dat gegeven maakte de cirkel rond.

Philip: 'Vanaf eind juni ben ik in korte tijd achter een groot deel van de familiegeschiedenis gekomen. Ik was daar tot dan toe niet zo veel mee bezig, mede omdat mijn vader al heel jong is overleden. Ook onze eigen kinderen, die nooit hun opa en oma hebben gekend, vinden het ongelooflijk interessant. Het is heel nauwe familie waar je bijna niets van weet en waarvan plotseling veel boven water komt.'

'Toen mijn vader op 46-jarige leeftijd overleed in 1970 was ik pas 13 jaar. Hij had toen al wel wat over de oorlog verteld. Maar er komt nu gigantisch veel informatie op ons af. Ik ben net twee weken terug van vakantie en we worden bedolven onder nieuwe feiten. Dit is voor mij ook best emotioneel. Vooral de ontmoeting met José Verhoeven was heel bijzonder. Dat zij nog spullen bewaard had van mijn grootouders is uniek.'

Naast een tafeltje en een vaas die hij van José

José Verhoeven en Philip Menco bij de vaas en tafel die eindelijk konden worden teruggegeven

heeft ontvangen is hij ook benieuwd of er meer spullen in bewaring zijn gegeven bij andere mensen. Wel heeft hij nog een foto-album en een trouwfoto van zijn grootouders. 'Dat heeft Nathan, mijn vader, blijkbaar na de oorlog teruggekregen.'

Terugkijkend zegt Philip: 'De ontmoeting met José was een bijzondere belevenis. We hadden meteen een klik. De spullen die ze voor mij had bewaard, dat voelde ook heel bijzonder. Het tafeltje heb ik bij thuiskomst meteen in de was gezet. Het zijn natuurlijk spullen die ik niet eerder heb gezien. Maar het idee is dat ze uit het huis van je grootouders komen die er niet meer zijn. Tot voor kort wist ik niet eens dat mijn vader vóór de oorlog in Nijmegen had gewoond.'

José Verhoeven

'De grootouders van mij (opa en oma Wijers) en de grootouders van Philip (opa en oma Menco) waren dus burens. De ouders van Philip en mij hebben op straat met elkaar gespeeld en nu: wij. Wij komen in 2021 in aanraking met elkaar. Ik vind het wel heel apart.' En over het 'zich bezwaard voelen': 'Ik vind het totaal niet erg om de spullen af te staan. Ik vind het juist fantastisch de spullen terug te kunnen geven. Ik vind het juist geweldig zoals het gelopen is. Zo zie je maar dat het meer is geworden dan alleen maar een stukje in Mariken.'

Tekst en foto: Ed Nieuwenhuis

'Zestien stenen'

Op zondagmorgen 10 april werden in de Nijmeegse binnenstad de eerste *Stolpersteine* gelegd. Omlijst met een gebed van rabbijn Mendel Levine, mooi vioolspel en indrukwekkende woorden door nabestaanden.

Als een van de laatste grote steden in Nederland werd het hoog tijd. 'Eindelijk...', zo lieten enkele omstanders horen. 'Het is heel veel werk geweest voor de stichting Stolpersteine Nijmegen', gaf Ria van den Brandt, die als spreker deze ochtend in goede banen leidde, in haar slotwoord aan.

Ze zijn maar 10 x 10 x 10 centimeter

'Stolpersteine, in het Nederlands struikelstenen, worden geplaatst vóór de laatste vrijwillig gekozen woning van het slachtoffer en vormen zo een tastbare herinnering aan een mens die niet vergeten mag worden', is te lezen op de website van de stichting.

De struikelsteentjes zijn 10 x 10 x 10 centimeter met een messing bovenkant, waarin de tekst geslagen is, de naam van een mens. Sinds 2007 heeft Nederland Stolpersteine en dat niet alleen. In het Amsterdamse Goethe-Instituut is de eerste werkplaats voor Stolpersteine buiten Duitsland gevestigd. Hier worden maandelijks honderd stenen gemaakt.

Vier locaties

De zestien stenen zijn gelegd op vier locaties in Stikke Hezelstraat, Lange Hezelstraat en Begijnenstraat. Klokslag 10 uur opende Ria van den Brandt, voorzitter van de stichting Stolpersteine Nijmegen, deze eerstesteenlegging. Daarna waren er toespraken voor een flinke kring aan belangstellenden, met een woordje van burgemeester Bruls. Rabbijn Levine sprak een gebed. Alles werd omlijst met mooi vioolspel.

Indrukwekkend waren de woorden van nabestaanden op de verschillende plekken waar de steentjes werden gelegd.

In de Lange Hezelstraat vertelde Philip dat daar zijn vader Nathan bij zijn ouders opgroeide met zijn jongere broer Sallie, een door Philip nooit gekende oom. Vader Nathan ont-snapte uit Westerbork, 'Dat snapt u inmiddels

wel, anders had ik hier niet gestaan', vertelde Philip.

Op de laatste locatie waren twaalf nabestaanden aanwezig. Ze stonden vooraan bij deze steenlegging en mooi waren de woorden van Rachel. Bij veel omstanders zullen de gesproken woorden nog wel even nagewerkt hebben. Het lezen van de teksten op de stenen maakte al direct diepe indruk. Je hoefde maar in de ogen van de omstanders te kijken.

450 van de 500 Nijmeegse Joden

Voor de Tweede Wereldoorlog leefden in Nijmegen ongeveer vijfhonderd Joodse mensen. Vierhonderdvijftig van hen zijn vermoord in gaskamers en kampen. Hun namen zijn te vinden op bronzen naamplaten aan de muren op de Kitty de Wijzeplaats. Procentsgewijs zijn in Nederland de meeste Joden weggevoerd en vermoord in vergelijking met andere West-Europese landen.

Meer informatie is te vinden op de website www.stolpersteine-nijmegen.nl.

Tekst: Peter Saras

Foto's: Peter Saras en Gerie Sandmann

Een mens is pas vergeten als zijn naam vergeten is

Stolpersteine zijn bedacht door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Hij en zijn medewerkers hebben inmiddels in zesentwintig Europese landen meer dan 90 duizend stenen geplaatst. Zo krijgen de slachtoffers een naam. In 1992 legde Gunter de eerste Stolperstein bij de 50-jarige herdenking van Heinrich Himmlers bevel waarmee de deportatie van de Sinti en Roma werd ingeluid. Deze steen werd met een messingplaat in het historische *Kölner Rathaus* geplaatst.

'Een mens is pas vergeten als zijn naam vergeten is.' Gunter sprak deze woorden in 1997 in Berlin-Kreuzberg toen hij de eerste Stolperstein in de openbare straat legde.

Stikke Hezelstraat 54 (oorspronkelijk 46)

Vioolmuziek

Philip Menco

Lange Hezelstraat

Stikke Hezelstraat 93 (oorspronkelijk 41)

Lange Hezelstraat 41

Begijnenstraat 11

Burgemeester Hubert Bruls spreekt

Ria van den Brandt

Stikke Hezelstraat

Begijnenstraat

Rabbin Mendel Levine

Begijnenstraat

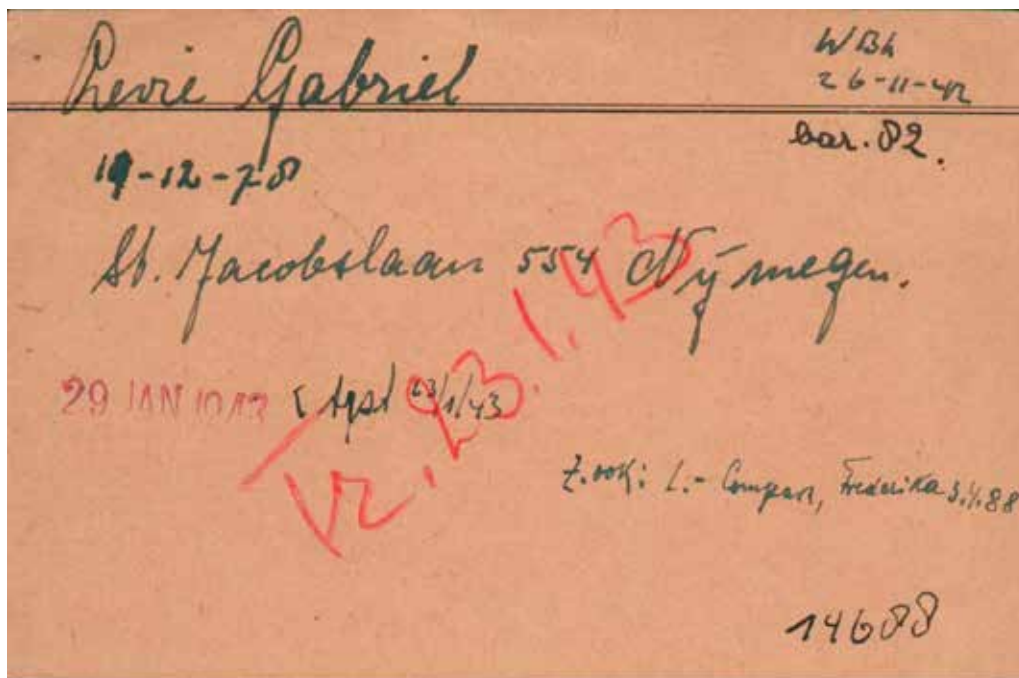
Rachel spreekt in de Begijnenstraat

Gabriël Levie in conflict met de N.S.B.

Vorig jaar mei verscheen het boek *Voor Joden verboden. Hoe de Joodse gemeenschap uit Nijmegen verdween 1940-1945* van de hand van stadgenoot Frank Eliëns. In *de Dukenburger* nemen we enkele van de geschreven portretten uit zijn boek op, besteden wij aandacht aan een aantal levensgeschiedenissen van Joodse Nijmegenaren en Joden die in Nijmegen ondergedoken waren of wilden onderduiken en het slachtoffer werden van het nazibewind. Dit keer staat Gabriël Levie centraal.

Gabriël Levie werd op 19 december 1878 in Amsterdam geboren als zoon van Leon Abraham Levie en Florette Meijers. Hij was op 4 april 1919 in Gelsenkirchen (D) gehuwd met Frederika Compart, die op 3 april 1888 in Breslau (D) was geboren. Frederika was eerder gehuwd met Julius David Kahn die sneuvelde in de Eerste Wereldoorlog op 26 mei 1915. Levie en zijn vrouw kwamen op 19 januari 1932 in Nijmegen wonen, komende vanuit Gelsenkirchen en vestigde zich aan de St. Jacobslaan 554, waar hij overigens eigenaar was van meerdere huizen. Zijn panden kwamen in november 1941 onder beheer van de Niederländische Grundstücksverwaltung (NGV).

Gabriël kwam in maart 1940 in conflict met de W.A.-man Adr. Cleyne die een huis van hem huurde aan de St. Jacobslaan, een paar deuren van zijn eigen woning af. Cleyne was werkloos. Hij was vader van een groot gezin en kreeg een uitkering van 9 gulden per week. Hij had een huurachterstand bij Levie. Cleyne had in de buurt gehoord dat zijn huisbaas gezegd zou hebben: 'Ik zal die vuile N.S.B.'er wel krijgen.' Hij zou zich ook onbeschoft hebben uitgelaten tegen Cleyne's vrouw. Op 3 juli kwam het tot een confrontatie toen Cleyne verhaal ging halen bij Levie. 'De Jood ontkende alles en werd brutaal en riep: "Jullie vuile N.S.B.'ers kunt niks en doen niks net zoo min als die rotmoffen".' Cleyne greep Levie in zijn nekvel en gooide hem op straat. Levie deed direct aangifte van mishandeling bij de politie

Dwars over de systeemkaart staat in rood de datum van transport van Gabriël Levie naar Auschwitz (Systeemkaart Joodse Raad)

en daagde Cleyne voor de rechtbank om het huurcontract te laten ontbinden. De rechtbank gaf Cleyne opdracht de woning te verlaten, hetgeen hij weigerde. Bovendien diende hij een klacht in bij de officier van justitie wegens laster en belediging door Levie. Die zou hem in de stad als wanbetaler hebben neergezet. Volgens Cleyne zette Levie met een aantal buuren een lastercampagne op.

Op 9 november 1940 escaleerde de ruzie. Cleyne kwam thuis van een defilé van de W.A. in Amsterdam en hoorde dat Levie zijn kinderen en een tweetal vrienden van Cleyne was nagelopen en gezegd zou hebben: 'Jullie vader en die vuile N.S.B.'ers zijn naar Amsterdam en die worden daar kapot gemaakt.'

Cleyne ontstak in woede en zei dat hij voor eens en altijd een einde zou maken aan deze lastering. Hij verliet om 23.00 uur zijn huis, riep de hulp in van zijn W.A.-vrienden Couturier, Theunissen en De Koning en gezamenlijk liepen ze naar het huis van Levie. Couturier belde daar aan. Levie opende een slaapkamer- raam en weigerde Cleyne te woord te staan. Hierop trapte Couturier de voordeur in en stormde naar boven om Levie af te ranselen. Couturier voegde daaraan toe: 'Laat dit de laatste waarschuwing zijn, want als ik nog één klacht krijg kom ik terug en dan blijft er geen stuk meer heel in je hut, goed begrepen?'

De anderen bleven bij de voordeur staan. De Koning gooide een aantal ruiten bij Levie in. Na enige tijd kwam Couturier naar buiten 'commandeerde hij inrukken' en ging ieder huiswaarts. Cleyne werd twee uur later door de politie van zijn bed gelicht en met 'een dievenwagen', waar zijn kameraden inmiddels al

in zaten, naar het politiebureau gebracht om verhoord te worden. De verhoren waren kort en de mannen werden opgesloten. Cleyne en Theunissen werden om 04.00 uur vrijgelaten onder de voorwaarde die middag weer terug te komen voor verhoor. 'Wij zijn toen weggegaan om plm. 'n uur in het donker en stromende regen naar huis te lopen.'

Couturier en De Koning mochten de politiecel niet verlaten. Het verhoor werd in de middag vervolgd. Cleyne en Theunissen weigerden het proces-verbaal te ondertekenen.

Uiteindelijk werden Couturier en De Koning door de vendelcommandant van de W.A., Lou Manche, voor een periode van drie weken geschorst en veroordeeld tot het betalen van de rekening voor het herstel van de deur en de ruiten van de woning van Levie.

Levie werd op 28 augustus 1942 (met 4,97 gulden op zak) gearresteerd en overgebracht naar het Huis van Bewaring in Arnhem. De reden van zijn arrestatie is niet bekend.

Hij werd op 26 november 1942 naar Westerbork overgebracht. Zijn vrouw was al gearresteerd op 17 november van hetzelfde jaar en op 20 november gedeporteerd naar Auschwitz, waar zij direct na aankomst op 23 november werd vermoord.

Gabriël Levie werd op 22 januari 1943 overgebracht naar Auschwitz om bij aankomst direct vermoord te worden. Een maand later werd zijn huis door het transportbedrijf Van Wezel leeggehaald.

Tekst: Frank Eliëns

Systeemkaart: collectie Nationaal Archief

Debat in Dukenburg vanwege de raadsverkiezingen in 2018

Nieuw college van B&W in aantocht 'Wordt het echt anders?'

Halverwege maart waren er gemeenteraadsverkiezingen. Dé grote verrassing was de zetelwinst van Stadspartij Nijmegen. In de vorige Dukenburger stond - als vanouds - een gedegen overzicht en uitleg van de uitslagen door collega's Janwillem Koten, Toine van Bergen en René van Berlo.

In de tijd voor de verkiezingen maakten partijen veel werk om te vertellen over de personen die op de lijst stonden en wat zij allemaal voor hun partij wilden bereiken. Er werd langs deuren gegaan, bij winkels en op markten gefoldderd en er waren allerlei verkiezingsdebatten.

Na de verkiezingen begonnen meteen de gesprekken over 'Wie gaat met wie?' De grootste fractie GroenLinks nam, zoals gebruikelijk als grootste partij, het initiatief voor die gesprekken. Over de inhoud kwam tot nu toe weinig naar buiten. Alleen: welke partijen mochten er meedoen en welke partijen werden veroordeeld tot vier jaar oppositie? Bewoners hadden weinig invloed daarop.

Veranderingen bij collegevorming

Ongemerkt is sinds heel wat jaren de gewoonte gegroeid eerst te bekijken welke personen en partijen de komende vier jaren het stadsbestuur gaan vormen: 'Wie gaat met wie en wie mag er niet bij.'

Daarnaast is de persoon zelf ten opzichte van vroeger veel belangrijker geworden. De politiek zou hiermee persoonlijker en aantrekkelijker worden.

Dat ging vroeger anders: in het verleden was er eerst vaak gesteggel over de inhoud: welke

OPINIE

prioriteiten zouden in de komende jaren aangepakt worden? Vervolgens spraken ledenvergaderingen van politieke partijen zich uit over het bereikte onderhandelingsresultaat. Daarna werd er pas besproken welke partijen definitief zouden meedoen en welke personen wethouder zouden kunnen worden.

De inhoud van het collegeprogramma werd vroeger dus als eerste afgekaart. Mèt duidelijke invloed hierop van bewoners: via afdelingsvergaderingen van politieke partijen.

Involed bewoners achteruit gegaan

De invloed van bewoners bij de de vorming van het collegeprogramma is daarna wél achteruit gegaan.

Bewoners kunnen nog wel iets roepen. Maar zowel in 2018 als in 2022 is het onduidelijk gebleven op welke manier. Ja nu misschien via *gebiedstafels*. Een 'vondst' die vorig jaar op tafel kwam bij afschaffing van het wijkmanagement.

Links-rechts: oppervlakkig en rammelend onderscheid

Ook dit jaar is het opvallend hoe vaak de tegenstelling *links-rechts* wordt gebruikt. Sommige partijen worden als rechts bestempeld, sommige als links. 'Het college moet niet te links zijn, maar ook niet te rechts.' Zonder verdere uitleg.

Maar wat zegt dat eigenlijk? Vroeger was de arbeidersbeweging 'de stem van het volk.'

Dat was links. Later was conservatief rechts en progressief links, waarbij hoger opgeleiden vaker als links werden gezien en lager opgeleiden als rechts. Nu lijkt links of rechts zijn vaak afhankelijk te zijn geworden van of je méér of minder milieuproblemen wil aanpakken. In welke wijk je woont is ook zo'n argument voor rechts of links zijn. (Wij in Dukenburg weten dat als geen ander.) Ben je tegen immigratie dan ben je rechts. Enzovoorts.

Links-rechts is dus feitelijk een oppervlakkig en rammelend onderscheid. Dukenburg krijgt vaak zomaar een sticker opgeplakt. Dus als dit rammelend onderscheid bij 'Wie doet het met wie?' een doorslaggevende rol blijft spelen, mag je twijfelen aan de inhoud van het komende collegeprogramma voor Nijmegen en ook Dukenburg. En er zitten al zo weinig Dukenburgers in de gemeenteraad die voor onze belangen kunnen opkomen.

Komt er werkelijk iets anders?

Er is in het stemgedrag echt iets veranderd. Lokale partijen zijn in opmars. Die blijken de weg naar de bewoners beter te kunnen vinden. Dat zou zich ook moeten vertalen in een ander collegeprogramma voor de gemeente Nijmegen en dus ook voor Dukenburg.

Wij willen als bewoners wél weten of die veranderingen inhoudelijk terug te vinden zijn in dat nieuwe collegeprogramma.

Wij willen ook eerder in het hele proces onze mening kunnen geven. En niet alleen als mosterd na de maaltijd gebruikt worden. Als het moet, dan maar via die vermaledijde wijkgebiedstafels. Niet via vage online-netwerkbijeenkomsten.

We gaan het zien of het echt anders wordt. In het volgende nummer – als het collegeprogramma klaar is – komen we hierop terug.

Tekst: Toon Kerssemakers. Foto: Peter Saras

Het Nationaal Hitteplan

De laatste jaren hebben we door de opwarming van de aarde steeds meer te doen met vaak langdurige hittegolven, waarbij ouderen en kwetsbare mensen tijdens deze warmteperiodes meer kans op overlijden hebben.

Dit komt niet zozeer door de ouderdom zelf, maar door chronische ziekte(n) die ze al hadden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan chronisch hartfalen. Hoge temperaturen leiden tot een extra belasting voor het al verzwakte lichaam omdat het harder moet werken om koel te blijven. Om deze reden werd een Nationaal Hitteplan ingesteld. Dit plan treedt in werking zodra de temperatuur vier dagen op rij boven de 27 graden is. Daarmee roept het RIVM op om extra goed te zorgen voor kwetsbare mensen zoals thuiswonende ouderen en ouderen in verpleeghuizen. Ouderen hebben tijdens hitteperiodes een grotere kans op medische problemen, waaronder uitdroging. Deze medische problemen zijn een veel voorkomende reden om ouderen in een ziekenhuis te laten opnemen tijdens hitteperiodes. Langdurig aanhoudende hitte kan leiden tot allerlei klachten: hoofdpijn, misselijkheid, diarree, flauwvallen, maar ook ernstige ademhalingsproblemen, hartfalen of zelfs coma. Vooral kwetsbare groepen en mensen die bepaalde geneesmiddelen nemen (zie verder), moeten extra opletten tijdens een hittegolf. Bij mensen met overgewicht wordt er

minder warmte afgevoerd. Bovendien dragen ze meer gewicht mee. Dat kost het lichaam meer energie. Daardoor hebben zij sneller last van de hitte.

Uitdroging

Het grote risico op uitdroging komt omdat ouderen sowieso een afname hebben van de hoeveelheid water in hun lichaam. Daarbij hebben zij ook minder dorstgevoel waardoor ze vaak vergeten om voldoende te drinken. Ook werken de nieren minder goed, waardoor ze water en zout niet zo goed meer vasthouden. Daarnaast kan bij ouderen ook het probleem van incontinentie een rol spelen. Mensen zijn bijvoorbeeld bang om in hun broek te plassen of dat ze de verzorging weer om hulp moeten vragen als ze naar het toilet moeten. Daarom drinken ze maar liever niet te veel. Bekijk met de arts of het gebruik van plastabletten die de kans op uitdroging verhogen moet worden aangepast. Geneesmiddelen tegen de ziekte van Parkinson en medicatie tegen een psychose kunnen het zweten verminderen. Daardoor is het lichaam minder goed in staat om de lichaamstemperatuur te regelen. Of je genoeg hebt gedronken, kan je zien aan de kleur van je urine. Is je urine helder of lichtgeel, dan heb je voldoende gedronken. Is de urine donker of plas je minder dan normaal? Drink dan meer en wacht niet tot je dorst hebt. Vooral als je ouder bent, is je dorstgevoel vaak minder!

Hoeveel je moet drinken

Volgens de Nederlandse Voedingsraad is voor ouderen minimaal 1700 milliliter vocht per dag noodzakelijk. Zorg hiervoor door niet alleen tijdens de maaltijden, maar ook vaker tussendoor voor water te kiezen. Ook is het beter voor mensen om vaker kleine hoeveelheden te drinken dan een paar maal een grote hoeveelheid. Drink ook minerale dranken (zoals bouillon), verse fruitsappen, tomatensap, melk of sportdranken. Blijf ook gezond en regelmatig eten. Groenten en fruit zijn extra aan te bevelen omdat die ook veel water bevatten en een bron zijn van vitamines en zouten. Dit is belangrijk omdat je door het zweten veel zout verliest.

Omgeving en lichaam koel houden

Zorg voor voldoende afkoeling door tijdens hete dagen luchtige, lichtgekleurde kleding te dragen, liefst van katoen of linnen. Zorg ook voor continue verkoeling. Maak het gezicht, hals en de polsen regelmatig nat met een koud washandje. Een voetenbadje kan voor extra verkoeling zorgen. Doe rustig aan op het heetste moment van de dag. Dat is tussen 12 en 16 uur. Doe geen inspannende activiteiten; dat warmt het lichaam verder op. In veel tropische landen houdt men in deze periode een middagdutje, siësta genaamd. Let op voldoende verkoeling tijdens de nachtrust. Zorg voor dunne lakens en luchtige slaapkleding. Vermoeidheidsklachten bij hitte worden versterkt door slaapgebrek waardoor mensen niet recupereren. 's Nachts dus wijd de ramen openzet-

ten, maar houd wel in de gaten dat het niet te veel tocht. Als men zonwering heeft, doe die dan bij zonsopgang direct naar beneden en bij zonsondergang omhoog.

Mijd bij hitte directe zonstraling

Regelmatig jezelf even kort en beschermd blootstellen aan de zon, is gezond vanwege de aanmaak van vitamine D (noodzakelijk voor gezonde botten en spieren). Dus ga gerust regelmatig eens een uurtje wandelen of fietsen in de zon! De zon kan echter ook een te hoge hittebelasting met zich meebrengen. Mijd daarom de zon tijdens de hitteperiodes.

Dukenburg fijn door veel groen

We kunnen ons als Dukenburgers prijzen dat we een groen stadsdeel hebben, waardoor de temperatuur soms enkele graden lager is dan in de binnenstad. Dat scheelt waarschijnlijk enkele sterfgevallen per jaar. Diverse grote supermarkten hebben airconditioning. Het zou een aardige service zijn om een zithoek tijdens de warmteperiodes te organiseren, met een koffie-automaat en een automaat voor frisdranken. Desnoods een tafeltje erbij met enkele Dukenburgers als leesvoer. In het wijkcentrum zou een ruimte moeten zijn met airconditioning waar Dukenburgers gezellig bij elkaar kunnen zitten onder genot van veel frisse dranken. Schuw daarbij niet veel gewoon kraanwater te drinken.

Alcohol werkt vochtafdrijvend. Dat merk je omdat je na het drinken van veel alcohol regelmatig moet plassen. Heb je toch zin in alcoholische dranken? Wissel die dan geregeld af met een glas water. Drink ook extra wanneer je last hebt van obstipatie door te harde ontlasting.

Waarschuwing geven

Het Nationaal Hitteplan is opgezet om vooraf een waarschuwing te kunnen geven voor aanhoudend warm weer. Daarom wachten RIVM en KNMI niet tot er een *officiële* hittegolf is (dat betekent: in een periode van vijf dagen of meer minstens 25 graden, waarvan drie dagen minstens 30 graden in De Bilt). Het is moeilijk om hittegolven vooraf te bepalen, zodat het vaak al warm weer is geweest voordat het officieel een hittegolf heet. Door uit te gaan van een periode van vier dagen met een temperatuur 27 graden of hoger kan het KNMI verder van tevoren een verwachting voor warm weer geven. Daardoor kunnen organisaties eerder gewaarschuwd worden en hebben ze tijd genoeg om passende acties voor te bereiden.

Tekst: Janwillem Koten. Foto: iStock

Nooit meer oorlog

Ik behoor tot de vooroorlogse generatie die na de bevrijding van de Duitse bezetting 'Nooit meer oorlog' heeft geroepen. Door de oorlog in Oekraïne word ik voortdurend aan de vooroorlogse jaren herinnerd. Ik bekijk de huidige situatie dan ook doorlopend met de ogen van toen. Het was destijds ook een angstige tijd. Ik herinner me nog goed dat ik 's avonds met mijn zusje in onze bedjes om de oorlogsdreiging huilde en wij door onze ouders moesten worden getroost. De naoorlogse periode was hard. Miljoenen mensen waren door de oorlog omgekomen, de economie lag in puin, oorlogsinvaliden alom en honderden miljarden schade die niet meer kon worden hersteld. In veel gezinnen bestond rouw om familieleden die in kampen waren omgebracht of bij de krijgshandelingen of bombardementen omgekomen waren. Het waren ontvucherende tijden om de verschrikkingen van de concentratiekampen te zien die na de oorlog bekend werden. Eigenlijk waren die al in 1939 bekend, maar deze waarschuwing ging toen ten onder aan de andere rampen die ons troffen, zoals de bombardementen van Rotterdam en Nijmegen, waarbij vele honderden slachtoffers te betreuren waren. De Verenigde Naties werden opgericht. Die zouden effectiever moeten zijn dan de Volkerenbond, opgericht in 1919, die achteraf een wassen neus bleek te zijn geweest.

Inderdaad waren we in Europa na onze bezetting in 1945 vrij van ernstige slachtingen, zoals in de Tweede Wereldoorlog het geval was geweest. Dan denken we maar even niet aan Srebrenica dat een waarschuwing was en een kras op ons geweten betekende. We leefden hier eigenlijk tot vijf jaar geleden in een sprookjesland waar alles goed en mooi was. Bewapening was iets van vroeger. Dat dit snel kan omslaan, hebben we nu tot onze ontvuchtering door de oorlog in Oekraïne helaas moeten leren. Door de tv en internet komen de verschrikkingen meer dan vroeger in onze huiskamer binnen. Ook de stroom vluchtelingen die wordt opgevangen brengt de oorlog zeer dichtbij.

Het is bijvoorbeeld onbegrijpelijk dat, toen Oekraïne omsingeld werd met grote legerkorpsen aan de grenzen, men nog veronderstelde dat het een klein lokaal conflict zou worden dat binnen enkele weken zou worden beëindigd. Dit waren naïeve gedachten, zoals ook bij de Duitse bezetting door velen werd geopperd. Men hoopte ook toen dat men het dreigende krijgsc conflict

in de hand zou kunnen houden door Hitlers eisen ten aanzien van het Rijnland en Tsjecho-Slowakije in te willigen. Een dictator met slechte bedoelingen is echter niet tegen te houden. Dat is de les die we van Hitler hebben kunnen leren. Ook nu hebben vele landen, waaronder Nederland, zich door Poetin in slaap laten wiegen en ons op het Russische gasnet aangesloten, waarmee we indirect de oorlog hebben voorgefinancierd. Eigenlijk hadden we eerder op Russisch geweld moeten reageren. Net als eertijds met Tsjecho-Slowakije bij Hitler hebben wij de Krim-bezetting gedoogd. We hadden eerder op een Oekraïneoorlog kunnen anticiperen. We hadden toen met het plannen van noodvoorzieningen al moeten starten en niet zoals nu in een chaos mensen moeten redden. Ook is het duidelijk geworden dat de Verenigde Naties volledig falen, zoals eerder met de Volkerenbond het geval was.

Wat er gebeuren gaat is nog onzeker en we verkeren over de afloop nog volledig in het ongewisse. De ouderen in onze samenleving leven in dezelfde spanning als in 1938 toen men in München een beperkte binnenvall van Tsjecho-Slowakije door Hitler accepteerde. Maar er is gelukkig ook een groot positief verschil. Eind jaren dertig waren er veel Joodse vluchtelingen die door ons niet hartelijk werden ontvangen en terug werden gestuurd een zekere dood tegemoet. Maar de Oekraïners worden nu tenminste goed opgevangen. Dat is een les die is blijven hangen. Toch dus bij dat alles nog een positief punt.

Janwillem Koten

(Foto: Jacqueline van den Boom)

Lintjes

Piet van der Heide (74) is een actief betrokken lid van de Protestantse Gemeente Nijmegen, onder meer in de Ontmoetingskerk. En dit al jarenlang. Ook in kinderdorp Neerbosch en bij de kerk in Lindenholt zet/zette deze duizendpoot zich volop in. Hij kreeg de onderscheiding van Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Piet was in de 'val' gelokt, lees uitgenodigd, om getuige te zijn van dezelfde decoratie-uitreiking voor mevrouw Maartje/Marja Theunis (61). Ook zij had een rol in Dukenburg als mede-initiator van en gastvrouw bij het wekelijks ontmoetingsmoment in de kerk.

Renovatie huurhuizen Meijhorst 91^e straat

Na een aanvraag voor een omgevingsvergunning om veertien woningen te renoveren, met een tijdelijke bouwplaats nabij huisnummer 82, concludeerden oud-bewoners dat dit de woningen betreft die nog verhuurd worden. Want het merendeel van deze aangenaam ruime huizen is intussen verkocht. De verleende bouwobjectenvergunning loopt tot 16 juni. Intussen zijn enkele huizen al opgeknapt en klaar voor de toekomst.

Wijsneuzen

- Kris (5) vraagt aan haar moeder: 'Moet je eerst kussen voordat je gaat trouwen?'
- Negenjarige schrijft in *opstel* over huisdieren: 'Tussen kat en poes is geen verschil. Een kater is een mannetje, een poes is een vrouwtje. Een kat is het allebij.'
- Verkeersbrigadiers staan op straat met een oranje jas aan en een pan in hun hand. Wist de leerling van de basisschool op te hoesten.

Op de strepen staan

De twee supermarkten tegenover elkaar in hartje Meijhorst zijn door menig bewoner van ons stadsdeel al eens bezocht. De winkelzone heeft een metamorfose ondergaan. Het overdekte centrumpje stond jarenlang te verpauperen. En ook jaren te boek als één van de eerste plannen in het gemeenteproject *Hart van Dukenburg*, ooit in het Triavium enthousiast gepresenteerd door wethouder Paul Depla. Gaandeweg kreeg het plan voor Winkelcentrum Meijhorst toch zijn vorm: meer dan de helft van het oude winkelbestand werd afgebroken, waaronder Albert Heijn, eerder C1000 en Centra. En niet te vergeten de Wereldwinkel Nijmegen. Die was op tijd vertrokken naar het centrum van de stad. Vaste klanten weten de winkel te vinden. Voor wat in Meijhorst aan negotie overeind bleef staan, kwam een fikse opknappbeurt. En aan de noordkant van het terrein verrezen een gloednieuwe Lidl plus een eveneens nieuwe Albert Heijn, groter dan eerst. Een stuurfout van een parkeerder kostte de winkel onlangs twee kapotte glasruiten in de pui. Ook één van de betonnen segmenten langs het voetpad tussen de met blauwe strepen gemarkeerde autovakken kreeg bij dit ongeval een ongewenst duwtje. Albert Heijn moet lang wachten op herstel van de ruitschade. Bij het samenstellen van dit blad was er nog niets gerepareerd. Aan parkeermogelijkheden voor bewoners van serviceflat *de Meiberg* is bij de vernieuwbouw overigens goed gedacht. Maar ook met bezoekers van Thai Plaza, de Ontmoetingskerk, de tandartsenpraktijk, het wijkcentrum en het ontstane winkeleiland is rekening gehouden. Omdat meerdere bomen rond de vorige parkeerplaatsen verdwenen, is nieuw groen teruggeplaatst. Tegen de buitenmuren van beide supermarkten klimt struikgewas langs hekwerken dapper op. Net toen het er op begon te lijken dat van hogerhand vergeten werd de nieuwe plantenbakken en het Zegerspad

bij te werken, werd daar actie ondernomen. In de vorige *Dukenburger* besteedde een schrijvende Meijhorster al aandacht aan het Zegerspad. Hoopvol tekende hij de woorden op: 'binnenkort aangepakt', fijn. Maar toen luttele dagen eerder een aantal andere bewoners op vrijdagochtend een praatje stond te maken bij de uitmonding van het Zegerspad, viel het hen op hoe geasfalteerde pad komt uit op de ruime toegangen voor vrachtverkeer van de supers. Voetgangers moeten hier oversteken, maar worden omver gereden door parkeerders die de waarschuwing *uitgezonderd bestemmingsverkeer* finaal negeren. Dit is uiteraard aangegeven met borden en onderbroken witte strepen. Mogelijk vallen deze maatregelen niet op of snappen talloze chauffeurs deze verkeersaanwijzingen niet. Op vrijdagochtend, als de markt een klein deel van het parkeerplein opeist, is dit uiteraard meer merkbaar. Conclusie van het praatgroepje dat hiermee op de eigen strepen gaat stáán is toch: hier kan alleen de gemeente iets aan doen. Bij de oversteek wensen zij minstens een zebraapad, want dat heen en weer rijden van zoekende parkeerders lijkt een blijvertje. Enkele Meijhorstbewoners hebben al contact met gemeenteambtenaren hierover. Dat het romeinenpaadje langs de rechterzijkant van Albert Heijn ook mooi rechtgetrokken kan worden met straattegels is (nog) geen onderwerp van gesprek. En nu we toch bezig zijn: een naam met een bordje voor de ruimte met twee kunstwerken begrensd door stadswinkel, wijkcentrum en Lidl zou verhelderend kunnen werken om hier de weg te vinden. Wat een wensen van doodgewone mensen, hè. Als tegenprestatie ruimen meerdere Meijhorstmannen, -vrouwen en -kinderen als vrijwillige *wijkhelden* het zwerfvuil in het wijkpark en de naaste omgeving met grote regelmaat op. En dat al jarenlang.

Van Rozenburg, Rosenberg en Rozenbos

In 1798-1817 was de geboren Amsterdammer Leonard Rutgers van Rozenburg heer van *De Duckenburg*. Het onroerend goed was door koop in zijn bezit gekomen. Zijn gade Jacoba Susanna van Heemskerk overleed op het landhuis in 1812. In 1816 werd Leonard bij Koninklijk besluit in de Nederlandse adelstand ingelijfd. Hij kreeg de titel Jonkheer. Ook Leonards broer Louis kwam in het Nederlands Adelsboek terecht. Een verre nazaat van deze Louis/Lodewijk was de vader van de tweeling Agnes en Reiniera. Met deze tweelingnamen van de jonkvrouwen (be-)staat nog steeds een voormalige Fröbelschool uit 1920 als rijksmonument aan de Groenestraat 210. Uit dankbaarheid voor de geboorte van zijn tweeling schonk hun vader geld voor de bouw van een goede *christelijke school*. Dit alles vertellen ons het boek *Huize De Duckenburg* uit 2015 van Marinus Flokstra en de zeer nauwkeurig bijgehouden stratenlijst Nijmegen van Rob Essers. In het ruim vijftigjarig bestaan van ons stadsdeel zijn steeds meer bewoners van Huize Dukenburg op een blauw straatnaambord met witte letters terechtgekomen. Of aan de gevel van hoogbouw. Naast Agnes en Reiniera aan de Groenestraat – aan de andere kant van het kanaal – is in Dukenburg in 2016 het bomerrijke pad aan

Schloss Rosenberg

de zuidrand van Aldenhof vernoemd naar hun moeder: Agatha Margaretha Schlingemann, tweede echtgenote van jonkheer A.E.W. Rutgers van Rozenburg. De overige vernoemde wegen en paden zijn *mannelijk*. Zoals Van Boetbergweg, Van Schuylenburgweg, Snouckaert van Schauburgpad, Van Apelterenweg én Van Rozenburgweg. Jazeker, Rosenberg met een s, maar wel degelijk vernoemd naar Leonard en de nazaten van hem en Jacoba. Die geen van allen iets te maken hebben (gehad) met het huidige Huize Rosenberg, ooit beschreven als 'gesitueerd in de oksel van de A73'. En burens van *De Hippe Kip* tussen de Teersdijk en de bedieningsweg parallel aan de Van Rozenburgweg. Je kunt Huize Ro-

senburg een lusthuis noemen; eerder was het een boerenbedoening. De weilanden van nu staan ten stadhuize overigens min of meer genoteerd als nieuw terrein voor garages en autodealers. Aan de overkant van de Van Rozenburgweg is sprake van een toekomstig bedrijfsverzamelgebouw, waarvoor diverse vergunningen aangevraagd werden. Rozenburg vindt men als dorp terug in Zuid-Holland, deel van de metropoolregio Rotterdam. Voor 2010 was Rozenburg een zelfstandige gemeente en de enige plaats op het gelijknamige eiland. In de Haarlemmermeer is ook een nederzetting met de naam Rozenburg. Terwijl bedrijven, zoals een houthandel, een auto-/taxiservice op Schiphol en een haventransporteur deze naam eveneens voeren. Enkele hotels in Nederland en België gebruiken de variant met een s en/of een e. Het Oostenrijkse Schloss Rosenberg overschaduwde het Gasthaus Rosenberg in Duitsland. Met de melodieuze voornamen Stochelo, Nous'che en Nonnie speelt het Rosenberg Trio op respectievelijk sologitaar, ritmegitaar en contrabas het dak eraf in gypsy jazzland. Nonnie en Nous'che zijn broers en Stochelo is hun neef. In hun uitgebreide familie wemelt het van de veelzijdige muzikanten. Tenslotte is er de naam Rozenberg. In Polen een achternaam en in België een heuvel, te vinden in de omgeving van Ploegsteert en Wulvergem. Grappig om te weten dat de heuvel is vernoemd naar de grootgrondbezitters van weleer: Rozenbois (bois is Frans voor bos).

Rozenburg

Wanneer komt een einde aan al die corona-ellende?

Langzamerhand doven de ernstigste verschijnselen van corona eindelijk uit. Het is echter maar de vraag of we komende jaren wel ooit van deze infectie afkomen. Steeds duiken er ergens wel nieuwe ziektevarianten op waar we mogelijk onvoldoende weerstand tegen hebben. Vakantiegangers brengen die van elders naar Nederland.

Ondanks geruststellende voorlichting door de overheid is voor veel mensen corona nog altijd aanwezig. De IC in Nijmegen ligt nog behoorlijk vol. Veel ouderen zijn bang. Het ziet er naar uit dat veel oudere mensen nog regelmatig mondkapjes blijven dragen, vooral bij vergaderingen, bij de dokter of in supermarkten. In Duitsland is het mondkapje nog steeds verplicht, in Nederlandse ziekenhuizen ook.

Uitgaansleven

Men hoopte dat het vroegere uitgaansleven na het opheffen van de beperkende maatregelen weer snel op gang zou komen. Helaas is dit nog lang niet het geval. Het uitgaansleven heeft nog steeds niet de glans van voor de coronaperiode en ook grotere vergaderingen worden maar matig bezocht. Het vroegere verenigingsleven heeft daardoor wellicht een blijvende knauw gekregen. Gezelligheidsverenigingen, zoals zangkoren, hobbyclubs en sportverenigingen, komen maar moeizaam op gang. De kerkgang is door corona eveneens sterk teruggelopen. Het zondagse kerkbezoek leverde veel contacten tussen de kerkgangers onderling op. Het was een bron van initiatieven ten gunste van de Dukenburgse samenleving. Een belangrijke ontmoetingsplek is daarmee verdwenen.

Jongeren

Vooral de jongeren zijn in veel opzichten zeer ernstig de klos geworden. Geen wonder dat zij

Ontmoetingskerk in 2005

soms nogal depressief zijn en vaak thuis of op hun kamertje in eenzaamheid piekeren. Het perspectief voor jongeren is niet opwekkend. Daarvoor is genoeg reden. Vaak is de studie ernstig vertraagd of heeft men zelfs afgehaakt. Het vinden van een vaste werkplek wordt steeds moeilijker. In het Radboudziekenhuis bijvoorbeeld heeft maar 20 procent van de werknemers een vast contract. Jongeren beseffen bovendien dat een gezinswoning onbetaalbaar is geworden. Het beste dat men zich nog kan wensen zijn *tiny houses*, een beter woord voor uitgetimmerde kippenhokken en ongeschikt voor normale gezinsbewoning. Trouwens, het vinden van een partner of vriend is moeilijker geworden. De smartphone is nu de ontmoetingsplek voor veel jongeren. Steeds

meer jongeren zoeken via internet hun partner, wat nogal eens op grote teleurstelling uitloopt. Dit heeft onverbidde ongunstige gevolgen voor de samenleving, waar de gezinnen ondanks alles nog steeds de hoeksteen van de toekomstige samenleving zullen zijn. Dit heeft invloed op het onderwijs, de schoolprestaties en uiteindelijk op onze economie.

Persoonlijk contact schaars

Het grootste probleem is mijn inziens dat corona een omslag heeft gebracht in het sociale leven. Persoonlijke contacten worden schaars. Bovendien is benzine zo duur geworden dat mobiliteit voor niet noodzakelijke zaken wordt uitgesteld. Een bezoek aan grootouders of ouders wordt uitgesteld. Alom hoort men dat onderlinge agressie sterk is toegenomen, mede door internetcontacten. Ambtenaren, politie en zorgverleners staan daardoor soms voor hete vuren. Er is meer stank dan dank.

Digitale verschraling

Vooral de overheid en het bedrijfsleven zijn schuld aan deze digitale verschraling van de samenleving. Banken, verzekeringen, sociale instellingen zijn moeilijk bereikbaar geworden voor een persoonlijk gesprek. In plaats daarvan wordt men voortdurend naar de website verwezen. Op den duur gaan banken zelfs helemaal verdwijnen, zodat men gedwongen wordt alles per internet te regelen. De gemeente is niet veel beter. Door de lockdown heeft men de gewoonte gekregen om via internet

De eerste tiny houses in Dukenburg: de skaeve huse

Kort na het einde van de lockdown: Koningstraat op 27 maart 2022

boodschappen te doen en die thuis te laten bezorgen. Verliezers zijn daardoor de MKB'ers. Zelfs sommige cafetaria's sluiten hun deuren vanwege de energiecrisis. Een frietje bij een cafetaria eten wordt bijna een luxe en een haast onbetaalbare versnapering. Corona heeft daardoor veel MKB-bedrijven gesloopt, onder andere doordat zij gewoonweg de service van de groothandel niet kunnen leveren. Toch moedigen we Dukenburgers aan de MKB'ers niet te vergeten. Gevaar dreigt. Geleidelijk ziet men dat men als burger voor zijn dagelijks leven afhankelijk wordt van enkele grootsupers die de markt gaan dicteren en hun positie later gaan uitbuiten.

Voedselbank

Geen wonder dat door de prijsstijgingen het beroep op de voedselbank flink is toegenomen. Hoewel de regering enige hulp heeft aangeboden om de ergste nood op te vangen, dreigt een periode van armoede en verdere ellende. Daarbij kan ernstige voedselschaarste bij arme gezinnen voorkomen worden. Eigenlijk zouden we in het wijkcentrum voor weinig geld voor hulpbehoevende mensen afhaalmaaltijden moeten bereiden, zoals ook bij de Spaanse griep door gaarkeukens in 1918 werd gedaan. Voor Dukenburg hoeft dat geen probleem te

zijn gezien de grote keuken in ons wijkcentrum. Die wordt niet optimaal gebruikt. Wie niet wil afhalen, zou zijn eten in het restaurant en het atrium kunnen opeten. Nog gezelliger ook.

Geïsoleerd

Een ernstig gevolg van corona is eveneens de toegenomen digitalisering van de samenleving, doordat men rechtstreekse contacten wilde vermijden. Grote groepen van de samenleving zijn geïsoleerd geraakt. Er zijn immers veel digibeten die zich digitaal niet kunnen redden. Ik denk hierbij aan personen die minder taal- en schrijfvaardig zijn, buitenlanders en vooral mensen met een verstandelijke handicap, zoals sommige zwakbegaafden en ouderen die dementeren. In toenemende mate moeten deze laatsten een beroep gaan doen op vrijwilligers, ook voor bankzaken. De ervaring leert dat deze helpers niet altijd even betrouwbaar zijn en de betrokkenen soms bestelen. Een niet-digitaal alternatief ontbreekt. Hier is een taak voor de overheid weggelegd, die overigens zelf een grote zondaar is. Een samenleving die bijna nog uitsluitend via de computer communiceert is erg kwetsbaar geworden. Als de stroom uitvalt of dat het internet door kwaadwillenden crasht staat men als samenle-

ving met de handen in het haar. De laatste tijd wordt daarom aangeraden een noodvoorraad aan te leggen. En ook als dat mogelijk is 100 of 200 euro ergens in reserve houdt. Dan kan men in een noodgeval zich toch nog net redden.

Waarschuwing

Veel mensen zullen zeggen: wat een somber verhaal. Het is vooral als een waarschuwing bedoeld, omdat de overheid de ernst van de situatie nog onvoldoende inziet. Maar wie zijn ogen als gewone Dukenburger niet sluit, ziet duidelijk dat er allerlei ellende op ons afkomt. Actie van het stedelijk bestuur is dus vooral nu dringend gewenst, om achteraf niet te laat te zijn. Men kan dan wellicht nu al enkele voorzorgsmaatregelen nemen. Want zoals het spreekwoord zegt: 'Voorzorg is verkieslijker dan echte zorg.' Maar ook de Dukenburgers zelf moeten zoveel mogelijk proberen om toch het sociale leven in Dukenburg levend te houden, zodat een leefbare samenleving blijft bestaan waarbij men in nood beroep op elkaar kan doen. Dit is trouwens ook de doelstelling van ons wijkblad, de sociale olie in Dukenburg te zijn.

Tekst: Janwillem Koten. Foto's: Peter Saras, Ontmoetingskerk en Gerie Sandmann

Dukenburg in stukjes

VERZOEK

Liever geen watervogels voeren!

Dat is de oproep van de gemeente aan de wijkbewoners van Aldenhof. In het wijkpark staat het vermeld op een bord.

Het meeste voer, zoals brood, is ongezond voor de vogels. Ook trekt het ratten aan en veroorzaakt het troebel en ongezond water.

De afgelopen twee jaar kwam er al vrij vroeg in het seizoen botulisme voor in de vijver in het wijkpark. Ze wordt de laatste jaren druk bezocht door vooral nijlganzen en diverse soorten eenden. Zij gaan ook vaak *niet natuurlijk gedrag* vertonen als ze veel gevoerd worden.

Deze kwestie speelt natuurlijk op veel meer plaatsen in ons waterrijke stadsdeel Dukenburg. Goed om hieraan aandacht te besteden, en wellicht kunnen de basisscholen dat ook eens doen.

Tekst en foto: Toine van Bergen

MIEP GAAT SAMENWERKEN MET FY-FIT

Hardloopleub/actieve wandelclub Met Inspanning En Plezier (MIEP) en fysiotherapiecentrum Fy-Fit in het Nijmeegse stadsdeel Dukenburg slaan de handen ineen. Doel: meer mensen aan het hardlopen krijgen. Goed voor lijf en leden, weten zij.

Fysiotherapeuten van Fy-Fit gaan belangstellende beginners begeleiden bij de eerste loopkilometers. Kunnen de starters minimaal dertig minuten zonder pauze hardlopen, dan worden ze overgedragen aan MIEP. Dat is een hardloopleub met het Michi-sportcentrum aan de Staddijk als thuisbasis.

Met het aanbod volgen Fy-Fit (vestigingen in de wijken Lankforst, Meijhorst en Weezenhof) en MIEP een traditie die 35 jaar geleden werd ingezet door huisarts Ed Nijsten. Hij stond destijds aan de basis van de oprichting van de hardloopleub- en inmiddels ook actieve wandelclub MIEP. De club is in de regio ook bekend als organisator van de jaarlijkse Staddijkloop.

Bewegen is goed voor de gezondheid, wist dokter Nijsten. En dat weet Fy-Fit natuurlijk ook. Zeker in een tijd dat overgewicht, diabetes en hart- en vaatziekten almaar verder oprukken.

‘Fy-Fit gaat in eerste instantie belangstellenden leren met hardloopleubschema’s op maat en zorgvuldige begeleiding minimaal een half uur hard te lopen’, legt MIEP-voorzitter Els Arbeider uit. Met hulp van trainers bij de hardloopleub kunnen de nieuwkomers zich vervolgens naar behoefte verder bekwamen in de kunst van het hardlopen.

Dat kan met nieuwe loopleubschema’s en *loop-scholing* tijdens maximaal drie keer per week trainen in een groep. ‘Trainingen bieden we in allerlei vormen en maten’, licht looptrainer Hennie Kraaijvanger verder toe. ‘We intervallen, doen aan duurlopen, heuveltrainingen, maar ook vaartspellen en krachttrainingen komen aan bod.’

Ver hoeft er niet gezocht te worden voor de ondergrond voor al die afwisselende oefeningen. ‘Vlakbij ons clubhuis bij Michi op de Staddijk liggen bossen waar het heerlijk lopen is. Er zijn de golvende stuwwallen

van de Overasseltse en Hatertse Vennen. Krachtoefeningen doen we in het losse zand van de Berendonck-strandjes. ’s Winters lopen we vaker door de straten van Dukenburg en Lindenholt. Hier heb je volop trappen en hellingen bij bruggen die je aardig naar adem laten happen’, weet Hennie als geen ander.

Inspanning is, zoals ook de clubnaam al verraadt, een belangrijk element. Een deel van de leden traint trouw voor prestatielopen als de Stevens- en Zevenheuvelenloop. Maar bang voor te veel uitputting hoeft volgens Hennie niemand te zijn. ‘Omdat we groepen hebben op alle niveaus. Iedereen kiest zijn eigen tempo. Er zijn ook genoeg leden die niet trainen voor een wedstrijd. Alles is goed.’

Daarbij wordt bij MIEP ook het *plezier* dus niet vergeten. Na de training is er tijd voor een drankje.

Voorzitter Arbeider: ‘Ik ben 35 jaar lid gebleven omdat het een gezellige sportieve club is.

Belangstelling? Je kunt alle informatie vinden op de site: Nijmeegse roadrunnersclub MIEP, telefoonnummer (024) 344 36 41, mobiel 06 51 00 26 97.

Tekst en foto: Helmut Brockmeyer

GILBERT DE BRUIJN: PARK STADDIJK

Lange avonden met mooie zonsondergangen. Dit is wat ik het meeste mis als het na jaar weer aanklopt. Niets lekkerder dan in de avond op zoek naar vlinders die op een bloem of struik voor de nacht zijn neergestreken.

Dus na de bbq of dag in de tuin de schoenen aan en wandelen door Staddijkpark. En als je iemand in het gras ziet liggen met een camera vraag dan even of je mee mag kijken.

Tekst en foto: Gilbert de Bruijn

BLOEMEN IN PLAATS VAN BALLEEN

De lege plek onder de bomen

Het kleine voetbalveldje in de Staddijk naast trainingscentrum Michi is nu weggehaald. De metalen doeltjes kregen een nieuwe bestemming en zijn maandag 4 april overgebracht naar Lindenholt.

Deze doeltjes terugplaatsen in grasgebieden van het park was niet in overeenstemming

met groenbeheer, kreeg de redactie te horen. Op het schoongemaakte terrein wordt nu wild bloemenmengsel ingezaaid. Er is nog bekeken of hier gras ingezaaid kon worden voor een speelveldje maar op deze plek komt te weinig zonlicht.

Tekst en foto: Peter Saras

StAAD-SPECIAL

Inschrijfdag

De eerste bijeenkomst van StAAD-medewerkers en -cursisten in april was meteen de afsluiting van seizoen 2021-2022.

De vrijdagmiddag stond vooral in het teken van het weerzien. Neem het koor van bijna veertig leden: in maart 2020 werd aan de noodrem getrokken en in april jongstleden werd er eindelijk weer gezongen. Hilarisch, want van de sopranen waren twaalf zangeressen afwezig; bij de alten deden twee dames hun uiterste best, terwijl de tenoren slechts één zanger en twee dames-tenoren telden. De Special-aprilmiddag liet ook enkele lege plaatsen zien, hoewel het gros van de StAAD-cursussen intussen is doorgestart. Een tweede belangrijk programma-onderdeel was de huldiging van StAAD-jubilarissen. Vijf vrijwilligers tikten de tien jaar aan en drie de vijftien. Ieder kreeg een mooie persoonlijke toespraak door Nicole Goedee, scheidend voorzitter, alsmede een oorkonde, een enveloppe en een uitbundige bos bloemen. Gelardeerd met applaus van de aanwezigen. Omdat meerdere jubilarissen liever niet met naam en/of foto in dit blad komen, noemen we geen van de acht feestelingen. De redactie feliciteert hen wel, want zonder vrijwilligers, ook de onzichtbare/stille werkers, zouden er geen Dukenburgse activiteiten mogelijk zijn. Onder voorbehoud is de inschrijfdag voor het nieuwe cursusjaar op 2 september. Raadpleeg de website, ook voor vacatures als cursuseider. Het StAAD-kantoor in Wijkcentrum Dukenburg is (buiten de vakantieperiode) normaal geopend.

Tekst: Hette Morriën. Foto: Peter Saras

TALIS EN BEWONERS ALDENHOF ZOEKEN BESTEMMING KETELHUIS

Het markante ketelhuis bij de toegangsweg naar de wijk Aldenhof was sinds kort nog het kantoor van de woningcorporatie WoonGenoot. Per 1 januari 2022 is hieraan door de fusie met Talis een einde gekomen.

Nu nog gebruikt Talis deze ruimte, maar op termijn, naar verwachting eind van het jaar, is dit niet meer nodig. Het wijkplatform Aldenhof is in gesprek gegaan met Talis om te vernemen hoe zij de toekomst van het gebouw voor zich zien. Dat leverde een afspraak op om samen te gaan zoeken naar een goede toekomstmogelijkheid.

Ronald Leushuis, bestuurder van Talis, zegt daarover: ‘Wij vinden het pand zeker de moeite waard om te behouden. En als het een ontmoetingsfunctie voor dit deel van Dukenburg zou kunnen krijgen zou dat erg mooi zijn.’ Zowel Talis als het bewonersplatform vinden dat in dit deel van Dukenburg een tekort is aan plekken waar mensen met elkaar in contact kunnen komen. Leushuis geeft wel aan dat er een serieuze partij moet opstaan die het grote pand op een goede manier kostendekkend kan exploiteren.

‘Wij vragen om bewoners en instanties die mogelijkheden zien om mee te denken’, vertelt Mark Visscher, wijkadviseur van Talis. Het wijkplatform gaat de komende periode gebruiken om goede ideeën en initiatieven te verzamelen. Onder andere via dit artikel wordt een oproep gedaan om te reageren. Dat kan door een mail te sturen naar bewonersaldenhof@hotmail.com.

Talis en het wijkplatform organiseren na de zomervakantie een bewonersavond in de wijk waar verzamelde ideeën kunnen worden besproken, met – zo hopen zowel de woningcorporatie als het bewonersplatform – een positief resultaat.

Wijkplatform

Het wijkplatform bestaat op dit moment uit bewoners van huurwoningen van Talis en Portaal en bewoners van de koopwoningen. Er zijn zeker nog mensen van de flatwoningen welkom voor een bredere vertegenwoordiging. Pierre Sophie van het wijkplatform: ‘We houden ons in de wijk bezig met kleine en grote zaken. Zo zijn we op dit moment samen met de Aldenhove een koffieuurtje voor de wijkbewoners aan het opstarten. Contact met Woonzorg

Nederland over de renovatie van de Doekenborg volgt nog. Groenbeheer en het verkeer in de wijk zijn andere aandachtspunten.’ Hij benadrukt dat het wijkplatform graag wil weten of er meer ideeën en wensen leven in de wijk: ‘We praten het liefst met in plaats van over bewoners. Jullie kunnen ons vinden op Facebook, Platform Aldenhof, onze website www.bewonersaldenhof.nl of stuur een mail naar bewonersaldenhof@hotmail.com. Het liefst zien we zoveel mogelijk bewoners op het volgende overleg op dinsdag 24 mei om 19.30 uur in Michi aan de Stadjijk.’

Geschiedenis

Het ketelhuis werd ooit gebouwd om wijkverwarming in Aldenhof en een deel van Malvert te realiseren. Dit gebeurde in 1967, tegelijk met de bouw van de eerste huizen. De wijkverwarming werd geen succes. Over de geschiedenis van het ketelhuis in Aldenhof is meer te lezen in de *Canon van Dukenburg* op internet: canonvandenburgh.nl/gebeurtenissen/transformatie-van-een-ketelhuis.

Tekst en foto: Toine van Bergen

ALS VANOUDS SPEELVELD VOOR DE JEUGD

‘O, dan is het weer een echt speelveld’, hoor ik roepen vanaf het balkon tegenover het grasveld in Tolhuis 62° straat. De man juicht toe dat Edwin Linssen, steigerbouwer, doelpalen aan het opzetten is.

Eén doel staat er al en wordt ingewijd door de jeugd uit de omgeving. Ruben, Elize, Abel, Semih, Goos en Boet hebben de smaak te pakken. Ze trappen enthousiast een balletje. Een rood-wit lint gewikkeld om de palen doet me aan zuurstokken denken.

Mila helpt haar vader met de opbouw van het tweede doel. Angelique, moeder van Mila, vertelt dat ze in dezelfde straat is opgegroeid. Ze weet nog goed dat voordat

de flats er waren, het hier weiland was. Er stond toen een fort op deze plek. Het was erg groot in haar beleving.

‘Zo fijn dat de kinderen hier nog steeds veilig kunnen spelen. Ze zijn veel buiten en kunnen het goed met elkaar vinden.’

Als regelmatige passant kan ik dat beamen, want ik geniet vrijwel dagelijks van hun vertier.

‘Via de appgroep roepen ze elkaar op: “Wie gaat er mee?”’

Afgaande op de sfeer die er rondom de bedrijvigheid hangt belooft het een sportieve en gezellige zomer te worden.

Tekst en foto: Anja Strik

JEU DE BOULES

Bewoners van de complexen Tonder en Vulder aan de 89° en 90° straat in Malvert hebben op 10 april hun jeu-de-boulesbaan feestelijk in gebruik genomen.

‘De jeu-de-boulesbaan is tot stand gekomen vanuit het *mijn wijkplan* van de gemeente Nijmegen. Na een handtekeningactie onder de bewoners ging het balletje al snel aan het rollen. Ik heb een fotoschets gemaakt hoe we het graag wilden hebben en dat is naar volle tevredenheid uitgevoerd’, vertelt Bert Groen, voorzitter van de bewonerscommissie.

Heerlijke taarten

Er waren ongeveer veertig bewoners aanwezig. De bijeenkomst startte met koffie, thee en heerlijke taarten, aangeboden door woningcorporatie Woonwaarts. Na een korte uitleg werd een aangepaste wedstrijd gespeeld om iedereen kennis te laten maken met het jeu-de-boulesspel.

De middag werd afgesloten met een hapje en een drankje, verzorgd door de bewonerscommissie Tonder en Vulder. Inmiddels wordt er driftig gebruik gemaakt van de baan.

Tekst: Peter Saras. Foto's: Jack Bex

SCHAKEN IN HET HUIS VAN WEEZENHOF

Het Huis van de Weezenhof is begonnen aan een nieuwe activiteit: schaken overdag.

In de huiskamer kan op woensdagen van 14 tot 16 uur door iedereen, van beginners tot gevorderden, en van jong tot oud, dit mooie spel bedreven worden. Gestart is op woensdag 11 mei en er wordt in ieder geval gespeeld tot en met de laatste woensdagmiddag in juni.

Bij voldoende belangstelling zal deze

schaakmiddag ook na de zomervakantie voortgezet worden.

Schakers die zelf een schaakbord en schaakstukken hebben kunnen dit meenemen. De organisatie zal als dat nodig is ook zelf voor schaakmateriaal zorgen.

Voor vragen of nadere informatie kan contact worden opgenomen met Toine van Bergen, telefoon 06 23 01 86 67 en e-mail toinevanbergen@live.nl.

Tekst: Toine van Bergen

WAALTOCHTEN

Rob Jaspers gidst weer over de Waal

Opbrengst voor Oekraïne

Het nieuwe Nijmegen aan de Waal is vanaf de pannenkoekenboot altijd op een bijzondere wijze te beleven. Op het midden van de rivier zie je in een oogwenk hoe snel de stad langs de Waal is gegroeid.

Journalist Rob Jaspers belicht als gids tijdens deze Waaltocht de historie van Nijmegen aan de rivier en de ommekeer die Nijmegen sinds de eeuwwisseling heeft gemaakt. Dit voorjaar heeft Jaspers de bekende Waaltochten weer opgepakt. Wie instapt op de pannenkoekenboot steunt met zijn deelname ook weer een goed doel. Ditmaal voor het fonds Hoop voor Oekraïne. Van de prijs van 14,50 euro gaat 3 euro naar dit fonds.

Jaspers neemt de deelnemers mee in het verhaal van het veranderende Nijmegen. Nooit eerder waren vanaf de rivier en de SpiegelWaal zoveel bouwkransen zichtbaar bij de oevers. Ook valt direct de toenemende hoogbouw op. Tegelijk blijft de Stevenstoren nog altijd een typisch Nijmeegs ijkpunt. De schoorsteen van de al eind 2106 gesloten kolencentrale ligt inmiddels plat. Twee windmolens bepalen nu hier het beeld. Hier wordt stap voor stap gewerkt aan een groene delta.

Deelname aan de Waaltochten van anderhalf uur kan op zondag 5 juni 10.30 uur, en donderdag 16 juni. Boeken kan alleen online. Zie hiervoor de site nijmegen.pannenkoekenboot.nl.

Tekst: Rob Jaspers

Foto: de Pannenkoekenboot

VERNIEUWD EN UITGEBREID

Tentoonstelling
Vrede, vrijheid
en een onsje
geluk
2.0

Tentoonstelling Vrede, Vrijheid en een Onsje Geluk 2.0

In de tentoonstelling is aandacht voor vrede en vrijheid én oorlog. Wat in Oekraïne gebeurt raakt iedereen, maar zeker ook Nijmegenaren, die zich herinneren hoe in WOII hun stad werd gebombardeerd.

De vele persberichten over Oekraïne zijn te zien naast Stichting Wederopbouwstad Nijmegen met het gebombardeerde centrum van Nijmegen en hoe het daarna opgebouwd werd. De Oorlogsdodenwerkgroep van het 4 en 5 mei comité toont panelen over wat de oorlog aanrichtte. Er is aandacht voor hoe mensen met een beperking in oorlogen extra de dupe zijn, en voor rabbi Salomons die meer dan tweehonderd Joodse mensen, vooral kinderen, redde. In Paradisum toont de plekken waar veel van de oorlogsdoden liggen. *Nijmegen Stad van Compassie* laat zien waar Nijmegen voor staat. *Onkruit vergaat niet* wil blijven nadenken over geweldloze oplossingen bij agressie.

Er zijn impressies van acht Vrede en Vrijheidstuinen in Nijmegen te zien en van vier Nijmeegse Vredesweken. Daarnaast tonen verschillende kunstenaars werk, zoals Lob-

ke Burgers, Marie Louise Franssen, Joppe Heiligers, Teja Huting, Geert Lemmers en Alda Loeffen. Frans Eppink laat een fototentoonstelling over vrijheid en gender zien, Frans Houtbeckers de wereldreis van Kloris Steenbeen, en Hans Weeren pentekeningen met spagaatvogels.

Molenpoort

Zaterdag 7 mei was de officiële opening door Qader Shafiq. De tentoonstelling is te vinden in de Molenpoort Passage 106: eerste verdieping (naast Big Bazar) tot en met juni 2022: woensdag tot en met zaterdag van 12.00 tot 17.00 uur.

Er zijn regelmatig creatieve activiteiten en gesprekken: zie www.stichtingkus.nl. Kinderspeurtochten voor groot en klein (doorlopend). Optredens door opa Frans of oma Mariët (zaterdag om 14.00 uur).

Dit is een tentoonstelling van Stichting KUS. Er is ook een tentoonstelling te zien over 40 jaar De Nijmeegse Stadskrant.

Tekst: Mariët Mensink

Collage: Stichting KUS

ZOMEREXPOSITIE IN WIJKCENTRUM DUKENBURG

Caroline van den Boomen-Verkoelen is al van jongs af aan graag creatief. Binnen het gezin in Meijel werd veel geknutseld, getekend en geklust. In 1986 verhuisde zij naar Nijmegen en sinds 1996 woont ze in Molenhoek.

Zij volgde verschillende schildercursussen en workshops in Nederland en in het buitenland. Caroline: 'Het volgen van cursussen blijf ik regelmatig doen, want behalve dat het gezellig is, leer ik er altijd van, maar vooral inspireert het me om te zien hoe anderen met kunst en bepaalde technieken omgaan.'

Afwisseling, verschillende materialen, onderwerpen en bijzondere details dagen haar uit om verder te experimenteren. Momenteel werkt ze voornamelijk met acryl- en aquarelverf, maar ook soms met houtskool, ecoline, krijt en olieverf.

'Ik houd ervan om dingen die ik mooi vind na te schilderen', zegt Caroline.

Haar onderwerpen op deze expositie variëren van elegante vrouwenbenen, popmuzikanten en portretten (van foto's in op-

dracht). De afbeelding van de popster Prince is voor het eerst op deze expositie te zien. Wil je een schilderij van een vriend, familielid of popster, dan kun je bij Caroline terecht. Zij maakt er een prachtig kunstwerk van.

Voor meer informatie en prijzen bel haar: 06 15 29 22 10. E-mail artcarolinecreations@gmail.com of kijk op www.artcaroline.nl of op facebook Art Caroline Creations.

Voor wie deze zomer een heerlijke groene fietstocht maakt door Dukenburg is het Wijk-

centrum een aanrader om even uit te rusten en om te kijken naar de schilderijen van Caroline op de eerste en tweede verdieping. De expositie duurt van half mei tot eind augustus. Wil je hier ook eens exposeren neem dan contact op met cultuurtafeldukenburg@gmail.com. Telefoon 06 27 12 53 86. Adres Meijhorst 70-39.

Tekst en collage: Cultuurtafel Dukenburg/Angela van der Mast

DRUKBEZOCHTE MIDDAG IN DE ALDENHOVE

Brede basisschool de Aldenhove zette op woensdagmiddag 6 april de deuren open voor de bewoners van de wijk Aldenhof.

De school is actief bezig om de verbinding met de wijk nog meer te maken. Naast de deelname aan de buurtmoestuin het Aldenhofje (zie ons vorige nummer) was deze middag hieraan een nieuwe bijdrage.

Leerlingen hadden samen met hun leerkrachten gezorgd voor een druk gevarieerd aanbod. Zo waren de resultaten te zien van een landenproject met informatie over verschillende landen. Je kon een digitale quiz doen om je kennis te testen over China. Ook over Frankrijk was veel te lezen. Zo had een leerling uitgerekend hoeveel stokbroden de gemiddelde Fransman of -vrouw per jaar eet. Dat zouden er wel een miljard zijn...

Er was ook nog een zaklopparcours op de gang uitgezet, er stond een informatiestand van Stip met folders, en er waren activiteiten in diverse klaslokalen. Onder andere

paaseieren schilderen (zie de foto). Ouders spraken elkaar en er waren ook wijkprofessionals, onder andere van woningcorporaties. Bovendien waren enkele mensen van het wijk-

platform Aldenhof aanwezig om van bewoners te horen wat hen zoal bezig hield.

Tekst en foto: Toine van Bergen

VEEL PLEZIER VOOR LICHAAM EN GEEST

Dukenburg is in de vaart der volkeren op weg naar zestig kaarsjes op de verjaardagstaart. Vanaf moment één is naar ons stadsdeel gekeken als een saaie slaapstad. Waar nooit iets gebeurt, niets valt te beleven. In Lindenholt ervaart men intussen wellicht hetzelfde.

De grens tussen Nijmegen aan de ene kant en wij (D. en L.) op de andere oever ligt in het water van het Maas-Waalkanaal. Nu veel Dukenburgers op hun eigen verjaardag zestig kaarsjes hebben uitgeblazen en er nog meer bewoners volgen, is het nuttig te bekijken wat er allemaal te doen is in die klaarwakkere, actieve voorstad van Nijmegen ... met meer dan eens laagdrempelig vrijblijvend vertier. Zo zijn er iedere dinsdag zestigplussers (m/v/x) die zich even voor half één (12.30 uur) verzamelen voor de deur van Gezondheidscentrum *de Schakel*, 10e straat Meijhorst. Om vervolgens supergezond een uur te gaan wandelen kriskras door de straten en het vele groen van ons stadsdeel. Het tempo is rustig, er worden geen records verbroken. De groep van nu zo'n tien tot twaalf mensen wil wel graag een aantal nieuwe deelnemers begroeten. Twijfel om zich bij de wandelaars aan te sluiten hoeft er niet te zijn. Het gaat om ontmoeten en gezelligheid. Er is geen lidmaatschap, er zijn geen kosten aan de

deelname verbonden. Zelfs het kopje koffie na de wandeling in Wijkcentrum Dukenburg kan met gesloten beurs genoten worden, terwijl er een dambord of een doos met rummikub op tafel komt voor wie in is voor een potje. Uiteraard is er onderweg en in de ruimte van het wijkcentrum alle gelegenheid voor uiteenlopende gesprekken. Maar er is toch een leemte te vullen: nieuwe of 'oude' bewoners in ons stadsdeel – ook en vooral mensen die de Nederlandse taal nog moeten leren of verbeteren – worden nadrukkelijk uitgenodigd om mee te doen. Loop eerst één- of tweemaal op proef mee, kijk of het klikt met het bestaande

clubje, of de formule wandeling annex gezelschapsspelletje(s) als toetje aanspreekt. Alleen belangstelling voor de (bord-)spellen? Of zelf iets 'gezelligs' meenemen? Dat is ook prima. Alles kan meewerken aan een nieuwe wekelijkse activiteit. En voor hen die nog worstelen met onze taal een advies: spelenderwijs steekt men meer op van een voertaal dan uit een boekje. Aanmelden is niet nodig. Sluit gewoon aan op de dinsdag bij *de Schakel* of in het wijkcentrum. Informatie: (024) 344 36 41 / Christa en Helmut.

Tekst: Hette Morriën. Foto: Peter Saras

IK ZAG TWEE HAZEN, VLAK VOOR PASEN

*Ik zag twee hazen, vlak voor Pasen - zitten in een weiland
Met een mandje vol met eitjes aan 't verven met zijn beidjes
Kijk eens hier, kijk eens daar - nu zijn alle eitjes klaar*

Dit is de lentevariant op het bekende liedje *Ik zag twee beren*. Lief en duidelijk gezongen door drie jonge groepen van de Prins Maurits-school in Zwanenveld. Op vrijdagochtend 8 april, met Pasen nog een weekje te gaan, bezochten schoolkinderen uit de onderbouw de (zorg-)woonlocatie die enigszins schuin tegenover de school is gesitueerd. Elke leerling had een Palmpaasstok bij zich. Met zo'n 55 kinderen bij elkaar vormde dit een kleurig geheel. Om hen als vrolijk kwetterende stoet veilig te zien oversteken minderde zelfs de stadsbus

vaart. De ontvangst van de schoolkinderen in *de Vlechting* was hartelijk. De jongens en meisjes gedroegen zich rustig. De drie groepen werden over de drie etages verdeeld. Het podium voor hun lenteliedjes en versjes was het interieur van de Vlechting. Hun publiek bestond uit de bewoners van het verpleeghuis. Uiteraard droegen hazen, kuikens, eitjes, bloemetjes en takken bij aan de Paassfeer. Het samenbrengen van oud en jong op deze manier is dankbaar en leerzaam. De basisschool organiseert regelmatig dergelijke ontmoetingsmomenten. Een aantal Palmpaasstokken is achtergelaten voor de bewoners van de Vlechting. Binnenkort zullen de bewoners deze stokken zelf terugbrengen naar de Maurits-school.

Tekst en foto: Hette Morriën

WERK LANKFORST-MAISONNETTES

De werkzaamheden aan het eerste maisonnetteblok in Lankforst gingen maandag 2 mei echt van start met groot onderhoud aan de woningen in de 45^e straat Lankforst.

De eerste complete geveldelen werden uit de woningen gehaald en vervangen door nieuwe die kant en klaar van de vrachtwagen kwamen. Naast deze nieuwe beter geïsoleerde kozijnen worden het verwarmings- en ventilatiesysteem aangepakt. Vanaf eind maart is al gewerkt aan de buitenschil. Zo komen er ramen in de trappenhuisen en werd asbest verwijderd. Eind mei start de vernieuwing van keukens en bad-

kamers in de woningen die hiervoor in aanmerking komen.

Voor de sloop van het woonblok in de 46^e straat en renovatie van woonblok aan de 14^e straat moeten mensen verhuizen. Veel bewoners hebben al een andere woning gevonden. Deels kan men ook verhuizen naar een van de woningen die nu gerenoveerd worden. In de leeggekomen woningen in de 46^e straat zijn enkele ingericht als *rustwoning*. Hier kunnen bewoners gebruik van maken wanneer er aan hun huis gewerkt wordt.

Tekst en foto: Peter Saras

KONINGS DAG

Vrijwel alle winkels waren dicht, maar op Koningsdag 2022 was het Huis van Weezenhof toch open. Voor de kinderen was vóór het Huis een vrijmarkt georganiseerd. Daar konden kinderen hun spulletjes uitspreiden en verkopen. Het is de eerste keer dat een dergelijk feestje hier werd georganiseerd. Een tiental kinderen kwam met hun spulletjes opdagen. Er werd op gratis ranja en oranjesoesjes getrakteerd. Het was een van de weinige Oranjefeestjes in onze wijk.

Tekst: Janwillem Koten

Foto: Lex Leenaars

OEFENEN MET LEZEN EN SCHRIJVEN

Voorlezen aan de (klein)kinderen. Zelf formulieren invullen. Een krant lezen. Dit is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Kun je hier wel wat hulp bij gebruiken? Kom dan naar het Taalhuis in Bibliotheek Zwanenveld. Hier staat iemand klaar om je te helpen. Met deze medewerker van het Taalhuis bespreek je wat je graag wilt leren en hoe je dit kunt oefenen. Je gaat meteen aan de slag.

Wat is er in het Taalhuis te vinden?

In het Taalhuis staan ook cursusboeken om Nederlands te leren. En er zijn leesboeken en informatieve boeken zonder moeilijke

woorden. Dat zijn dunne boeken die je in je eigen tempo en op je eigen niveau kunt lezen. Maar ook voor beeldwoordenboeken, luisterboeken en makkelijke tijdschriften en kranten kun je in het Taalhuis terecht.

Elke week staat er een medewerker klaar in het Taalhuis. Je kunt gewoon langskomen, aanmelden is niet nodig. Het Taalhuis is gratis. Het Taalhuis is elke donderdag van 14.00 tot 16.00 uur in Bibliotheek Zwanenveld.

Meer informatie over hulp bij taal in de bibliotheek? Kijk op www.obgz.nl/taalvaardig.

Tekst: Susan Bink, bibliotheek

VERGUNNING

De omgevingsvergunning voor het kunstwerk van Narcisse Tordoir op de hoek Van Apelterenweg – Van Boetbergweg is verleend. Voor het er komt zullen eerst drie bomen worden verplant. De planning is om in de herfst het kunstwerk te herplaatsen.

Tekst: Janine Adriaansens, gemeente

Nijmegen. Foto: Jacqueline van den Boom

VAKANTIE...

...vieren en voorbereiden

Begin april, op een zonnige frisse zondag, wandel ik bij de Overasseltse en Hartertse Vennen. Het voelt voor mij als vakantie. Een vrolijke meisjesstem nadert mij van achteren. Ik word ingehaald en zie dat de kleuter in een kinderdrager bij haar vader op de rug zit. Moeder draagt een peuter op haar rug. Ik wens ze veel plezier.

Voorbij Sint Walrick tref ik het stel opnieuw. Ze stappen nog even monter. We raken aan de praat.

‘Ik moet bekennen, we hebben net pauze gehouden, dan voelt het nog licht, maar het is een gewicht hoor’, zegt hij. ‘Zeventien kilo en straks met proviand en water erbij wel zo’n twintig.’

‘We zijn aan het oefenen om te kunnen wandelen in de bergen’, vult zij aan. De peuter op haar rug weegt negen kilo en tel daar gerust maar wat bij.

Het wandelen bij de Overasseltse en Hartertse Vennen, voor mij vakantie, voor hen een voorbereiding op ...

Het meisje tettert nog steeds vrolijk in de oren van haar vader. Hij lacht als ik daar iets over zeg.

‘Dat realiseer ik me nu, ik moet oordopjes indoen.’

Dukenburgers
Lieke met Noortje op haar rug
Christ met Sofie op zijn rug

Tekst en foto: Anja Strik

PETANQUE (JEU DE BOULES) IN NIJMEGEN

Petanque is een sport die in 1907 in het zuiden van Frankrijk is ontstaan. Veel mensen beoefenen deze sport tijdens hun vakanties (op campings) in Frankrijk.

Wist u dat er in Nederland ook een nationale bond (NJBB.nl) is en dat er 17 duizend leden zijn aangesloten bij deze bond? Dit jaar viert de bond haar 50-jarig bestaan. Ter gelegenheid van dit feit wordt het EK Petanque dit jaar in 's-Hertogenbosch gehouden en wel van 13 tot en met 17 juli. Naast het jaarlijkse EK worden er ieder jaar wereldkampioenschappen gehouden.

Als ik in park Jonkerbosch of op een van de andere banen in de diverse wijken in Nijmegen een partij petanque speel, krijg ik regelmatig vragen van omstanders, zoals:

- Ik vind het een leuk spel maar ik ken de spelregels niet.
- Wat voor soort boules (ballen) zijn er?
- Kan ik in Nijmegen bij een vereniging petanque spelen?

Dat laatste is mij uit het hart gegrepen. Als voorzitter van de Nijmeegse Jeu-de-Boules-Vereniging de Valkatties ben ik zeer

nauw betrokken bij deze sport en de promotie ervan in Nijmegen. Het bouldrome van de Valkatties is gelegen aan de Goffertweg 20a, tussen het Goffert zwembad en de school 'Het Rijks'. De rode poort van het Rijks geeft toegang tot ons bouldrome. We beschikken over veertien buitenbanen met verlichting, een hal met negen binnenbanen en een gezellige kantine.

Bent u geïnteresseerd en wilt u iets meer van deze sport weten en/of een balletje willen meegoaien, dan bent u van harte welkom op onze clubmiddagen en/of -avonden. Wij zijn aanwezig iedere zondag en maandag vanaf 13.30 uur en dinsdag en donderdag vanaf 19.30 uur. U mag drie keer meespelen en dan beslissen of u lid wilt worden. Er zijn altijd boules aanwezig en er is altijd wel een (bestuurs-)lid die u wegwijs maakt. Zie ook onze website: www.valkatties.nl of vraag info via ons e-mailadres: valkatties@live.nl. Tot ziens in ons bouldrome,

Tekst: Arnold van der Pol

Foto: de Valkatties

WIJ ZIJN ER VOOR ALLE FIETSERS!

**Bike
Totaal**

scheepers
rijwielspecialist

Malvert 70-17
6538 DP Nijmegen
Telefoon 024 - 344 63 23
info@scheepersbiketotaal.nl
www.scheepersbiketotaal.nl

BATAVUS

dutchid

Gazelle

Loekie

MERIDA

QWIC

vanraam
lets all cycle

M7collectief biedt ondersteuning

Stichting M7collectief helpt statushouders in Nijmegen en omgeving bij het vinden van een opleiding, passend werk, een leerwerkstage of vrijwilligerswerk. Nu de coronamaatregelen zijn opgeschort, is er weer voldoende ruimte voor nieuwe aanmeldingen.

M7collectief bestaat uit ervaren en bevlogen vrijwilligers uit onder meer de gezondheidszorg, het bedrijfsleven, onderwijs en creatieve beroepen. Zij geven advies en ondersteuning aan statushouders bij het zoeken, vinden en behouden van werk.

Het collectief helpt bijvoorbeeld met taalhuiswerk, maar ook met vaktaal op de werkvloer. De vrijwilligers blijven ook in de eerste periode van werk of opleiding naast de cliënt staan.

Werkwijze

M7collectief biedt op maat gesneden begeleiding bij elke stap die nodig is om een plaats op de arbeidsmarkt te bemachtigen. Ze leggen contacten met werkgevers en met

opleidingen en gaan eventueel mee naar een gesprek. Ze helpen met het schrijven van een motivatiebrief en oefenen de selectieprocedure. Ook onderzoekt M7collectief welk onderwijs past bij de loopbaan die de statushouder voor ogen heeft. Wil hij of zij werken in bijvoorbeeld de zorg, welzijn, ict of rechten? Dan is een opleiding nodig maar ook het taalniveau moet daarbij aansluiten. Samen met mensen van het M7collectief stippelt de cliënt een carrièreperspectief uit dat bij hem of haar past.

Wie

M7collectief richt zich op mensen die (bijna) klaar zijn met hun inburgering en die willen weten wat hun toekomstmogelijkheden in Nederland zijn.

Afspraken bij: Ontmoetingscentrum Gezellig, Ganzenheuvel 56, te Nijmegen. Informatie: 06 42 85 20 75, info@m7collectief.nl (Paul Noort, Roos Vermeer).

Tekst: Paul Noort en Roos Vermeer

Foto: M7collectief

Javid bewandelt de weg van broodbaan naar droombaan

Javid Ardani woont inmiddels ruim vier jaar in Nederland. In Iran trad hij op als musicus en gaf les op de ney (Perzische fluit) en de tunbak (Perzische trommel). Hij had les van beroemde meesters en speelde op festivals in Zwitserland, Duitsland, Frankrijk en Nederland. Muziek is zijn leven. Nu speelt hij in het Parso Quartet. Maar nuchter als hij is, weet hij dat je van muziek niet kunt bestaan. Toch blijft het zijn droom om ooit als musicus zijn brood te verdienen.

In Iran was Javid *master architect assistent*. In Nederland wilde hij graag weer aan de slag, maar hoe? Vorig jaar zomer maakte hij kennis met het M7collectief. Zij hielpen hem bij het vinden van de juiste opleiding aan de HAN en zijn zelfvertrouwen nam hierdoor toe. Na een sollicitatietraining bij het UWV vond hij een stageplek als bouwkundige bij bouwbedrijf Klok. Hij kwam er snel achter dat bouwen in Nederland aan veel regels gebonden is en moest dus nog veel leren. Via het UAF-studiefonds kan hij zijn bachelor halen en weer als volwaardig bouwkundige aan de slag.

Optreden van Javid bij Mashed Cultures in de Lindenberg, april 2022

Javid is vrijwilliger bij Elanart, de stichting die vorig jaar *Appeltje van Oranje* won. www.elanart.nl. Wilt u Javid Ardani of het Parso Quartet boeken? Dat kan direct via hem: 06 36 42 26 33, Javidardani@gmail.com. Javid is actief op sociale media.

Huis van Weezenhof

Het is verheugend dat er in Huis van Weezenhof – na de langdurige sluitingen vanwege corona – weer volop activiteiten zijn.

Ouder&Kind-café: Op 10 mei is het Ouder&Kind-café van start gegaan. Ouders met kinderen tussen 0 en 4 jaar kunnen elke dinsdag tussen 10 en 13 uur bij ons terecht om elkaar te ontmoeten, opvoedingstips uit te wisselen of gewoon gezellig te kletsen.

Schaken: Sinds kort wordt geschaakt in Huis van Weezenhof. In de huiskamer kan dit op woensdagen van 14 tot 16 uur door iedereen. Zie ook de informatie op bladzijde 37.

Koor: Het koor van Huis van Weezenhof is na de verplichte pauze vanwege corona ook weer begonnen. Elke maandag wordt er met plezier samen gezongen in de huiskamer onder leiding van dirigent Eduard Claassen en gitarist Joop Heger. Het repertoire is breed. Aanmelden kan nog steeds.

Bijlessen: Sinds 12 april is het ook weer mogelijk om bijlessen biologie en scheikunde te krijgen. De lessen worden aangeboden op dinsdagen van 14.00 tot 16.00 uur door docent Huub Dodemont. Ze zijn bedoeld voor individuele leerlingen van het VO en andere geïnteresseerden. Men dient wel vooraf een afspraak te maken.

Gezamenlijke maaltijden: Uit reacties van bezoekers is gebleken dat men het samen eten echt heeft gemist. Er wordt alles aan gedaan om op korte termijn weer gezamenlijke maaltijden te kunnen starten in het huis.

Meer informatie vindt u op onze website: <https://huisvanweezenhof.nl/activiteiten/en/of> volg onze Facebookpagina.

Tekst en foto: Lex Leenaars

DE STAD BEN IK - HOE SFEERVOL EN VREDIG HET KAN ZIJN

Met een blik van nieuwsgierigheid struinen wij – Anja en Christeljohn, beiden Dukenburgers – door de wijken van Nijmegen. We zijn er niet op uit om de mooie paden te bewandelen, maar om ons te verwonderen over wat we op ons pad ontdekken.

Vrolijk groet de buschauffeur ons: ‘En waar gaan de dames vandaag naartoe?’

Geïnteresseerd luistert hij naar ons verhaal over het struinen in de wijken. Hij wil weten waar hij op internet de artikelen in *de Dukenburger* kan vinden.

Met een goed gevoel stappen we uit de bus. ‘Het kan vandaag al niet meer stuk.’

Op het ‘eiland’ in de vork van de Graafseweg ontlokt de aanblik van een huis aan de Muldersweg de uitroep: ‘Oh wat een schatje!’ Net een klassiek poppenhuis waarin Pippi zich thuis zou voelen.

Op de hoek van dezelfde weg lijkt een ufo te zijn geland. Een architectenbureau heeft zich een voormalig pompstation op fraaie wijze eigen gemaakt.

De hoek om onderscheiden vier huizen in een blok zich door pakkende namen als *van top*, *de wiek*, *de vang* en *windpul*. Heeft hier ooit een molen gestaan?

We lopen verder door De Kolping, de Landbouwuurt en Muntenbuurt en genieten van het lijnenspel van industriële bouw en een schoolcomplex.

Het Rijks VMBO (gevel Ploegstraat)

Smit Transformatorenfabriek (Groenestraat)

Sfeervol en vredig is de ‘brink’ aan de Duikaatstraat met zijn leibomen en mozaïekschilderingen. Heerlijk toeven op een bankje.

Totaal verrast zijn we als we vanuit de Dorsvlegelstraat de nieuwbouw aan het Alphons Sieberspad ontdekken. Wat is dit nou!? Op deze zonnige dag lijkt het een luxe vakantiepark. Achter de strak witgrijze huizenblokken zou zomaar de Middellandse Zee kunnen liggen.

In de Natuurtuin *Goffert* stappen we van het ene landschap in het andere: hei, akker, kruidentuin, moeras...

Luciano Solognier (12 jaar)

We verlaten de rust als we bij de skatebaan uitkomen. Vol bewondering kijken we naar de capriolen die kinderen met hun step uithalen. Anja speelt verkeersregelaar om een stoere stepper vrij baan te geven.

SCHOENEN UIT A.U.B.

De aanwijzing, die we even geleden bij de voordeur van een woning hebben aangehouden, is hier wel erg letterlijk genomen. Rust hervinden we bij het doorkruisen van het Goffertpark. We vlijen ons neer op een ligstoel bij de vijver in het Rosarium. Het verleden herleeft.

*Parkherinnering
Koninginnedag
gaan we Goffertjuten mam?*

Vanaf een stoel aan de overkant schieten vader en zoon overeind. Op hetzelfde moment zien wij een hond enthousiast uit het water springen.

Wordt vervolgd...

**Tekst: Anja Strik en Christeljohn Roothans
Foto's: Anja Strik**

HINDOESTAANSE SENIOREN NIJMEGEN

De Hindoestaanse gemeenschap, veelal woonachtig in Lindenholt en Dukenburg, heeft zich georganiseerd in HSN (Hindoestaanse Senioren Nijmegen).

Met ondersteuning van de gemeentelijke welzijnsorganisatie *Sterker*, in de persoon van Conny van der Aalsvoort, zijn de eerste bijeenkomsten succesvol verlopen in Wijkcentrum Dukenburg. Deze ouderen die nagenoeg in grote eenzaamheid leven - alle kinderen zijn uit huis - hebben flink genoten van deze activiteiten die op dit moment een keer per maand plaatsvinden. Zij willen meerdere momenten bij elkaar komen om zo de eenzaamheid te doorbreken.

Ook is het belangrijk om heel gerichte informatie te krijgen die hun leven alleen maar aangenamer kan maken. Voorlichtingsbijeenkomsten over gezonde leefstijl, bewegen, mantelzorg, passende huisvesting et cetera komen aan bod in het eerste deel van de bijeenkomst en hierna is het gezellig samenzijn met een hapje en drankje en muziek (de bekende Hindoestaanse Bhaithak Gana). Vieringen van de diverse hoogtijdagen is een vast onderdeel. Onlangs is de Holi-viering geweest (Nieuwjaarsfeest van de Hindoes).

Velen van hen willen kleiner gaan wonen, maar weten niet hoe dit geregeld kan worden. Met *Sterker* wordt ook hierover voorlichting gegeven en worden concrete stappen gezet. Belangrijk is dat er nu een eerste stap gezet is om de eenzaamheid te doorbreken bij deze ouderen. En bent u slecht ter been en is het moeilijk om zelf te komen naar de bijeenkomsten, neem ook in dit geval contact op met de organisatie. Voor een oplossing wordt gezorgd.

De volgende activiteit is op donderdag 16 juni van 13.00 tot 16.00 uur in Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39.

Kernleden van HSN

De bijeenkomsten zijn toegankelijk voor iedereen maar de inhoud is specifiek gericht op de ouderen. Er wordt een kleine bijdrage van 2 euro gevraagd aan de poort voor koffie en thee. Er is altijd ook een hapje beschikbaar, bijvoorbeeld een gevulde roti-rol. De organisatie heeft voorsnog niet gekozen om subsidie aan te vragen bij de gemeente Nijmegen. Er zijn sponsoren gezocht voor de activiteiten.

Wilt u meedoen met deze bijeenkomsten kent u iemand voor wie deze bijeenkomsten heel nodig en nuttig kan zijn, meldt u dan aan bij een van de kernleden van HSN: Usha Ganesh, e-mail u.malhoe@outlook.com of telefoon 06 54 62 81 21 (voorzitter), Lientje Dindayal, 06 48 82 09 73, en Mala Rathipal: organisatielid.

Tekst: Usha Ganesh. Foto: HSN

1 - 7 JUNI

Week van de jonge mantelzorger

In Nijmegen heeft 20 procent van de kinderen en jongeren te maken met een zorgsituatie binnen het gezin of in zijn of haar omgeving. Het gaat hier om jonge mantelzorgers. Zij zijn tussen de 7 en 30 jaar oud. Zij zorgen voor een familielid of een goede vriend(in). Dit familielid of deze goede vriend(in) is langdurig ziek, heeft een beperking, verslaving of psychische problemen.

Zij hebben bijvoorbeeld extra huishoudtaken, helpen in de fysieke zorg of helpen met het regelen van de zorg. Zij houden rekening met de situatie en zij maken zich misschien ook wel vaak zorgen. Ook dan zijn het jonge mantelzorgers, als zij zich vooral veel zorgen maken. Jonge mantelzorgers hebben een belangrijke en onmisbare rol in het welzijn van een zieke ouder, broer of zus. Voor een jonge mantelzorger is het belangrijk dat hij/zij gezien en gehoord wordt. Dat er begrip is voor de thuissituatie en alles wat daarbij komt kijken.

Mantelzorg Nijmegen zet zich deze week extra in voor jonge mantelzorgers die in de gemeente Nijmegen wonen, werken of naar school gaan. Op 2 en 3 juni kunnen jonge mantelzorgers tussen 14.00 en 18.00 uur een cadeaubon komen ophalen in het Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39. Zij kunnen zich ook tot 26 mei aanmelden om mee te gaan naar de Efteling. Voor meer informatie kunnen jonge mantelzorgers kijken op www.mantelzorg-nijmegen.nl of contact opnemen met Mantelzorg Nijmegen door te bellen naar 088 00 11 333 of te e-mailen naar info@mantelzorg-nijmegen.nl.

Tekst: Jehzira Huwaë

Foto: Mantelzorg Nijmegen

Ben jij degene die we zoeken?

We mogen eindelijk weer open zijn. En we zoeken iemand die ons team komt versterken. Iemand voor doordeweeks en iemand voor in het weekend. Ben jij diegene? Of weet je iemand? Laat het ons weten en we zien elkaar snel op gesprek. Mail snel: janverhofstadt@kpnmail.nl

Richt uw woning mooier in met **Wennekers Nijmegen**

WENNEKERS
NIJMEGEN

Groenestraat 2A Nijmegen
(hoek St. Annastraat)
T: (024) 356 01 04
E: info@wennekers-nijmegen.nl

Gordijnen, zonwering, vloeren ...en meer

www.wennekers-nijmegen.nl

Met een beetje hulp langer thuis

Praktische hulp
Ouderenadvies
Deel de Dag
Veilig wonen

Langer Thuis is er voor ouderen in Nijmegen die zelfstandig wonen en dat zo lang mogelijk op hun eigen manier willen blijven doen.

www.langerthuisnijmegen.nl
088 - 00 17 121

Onderdeel van Sterker sociaal werk

Met jouw inzet gebruiken we al ons gft-afval opnieuw!

Wij halen steeds meer etensresten, groente-, fruit en tuinafval (gft-afval) op in de gemeente Nijmegen. De kwaliteit van dit gft-afval kan wel een stuk beter. Er zit helaas nog veel ander afval bij het gft-afval en dat is zonde. Denk bijvoorbeeld aan glas, plastic of grond.

Wat doen wij?

- ! We houden in de gemeente Nijmegen acties voor het beter scheiden van gft-afval.
- 👍 Wij helpen bij het beter scheiden van gft-afval. Bijvoorbeeld met extra informatie of een speciale containersticker.
- 🔍 Twijfel je welk afval waar hoort? Kijk in de Dar app of op www.dar.nl/afvalwijzer. Wij helpen graag!

Samen met jou gaan we voor de winst!

GFT DAAR
WINNEN
WE MEE!

www.dar.nl/gft | info@dar.nl | 024-3716000

Dar

Dehue

ADMINISTRATIEKANTOOR

Administratiekantoor Dehue
"het kantorencentrum"
Kerkenbos 1103b
6546 BC Nijmegen

Telefoon: 024-6637870
E-mail: info@dehue.nl
Internet: www.dehue.nl

Al decennia het betaalbare adres voor uw boekhouding, jaarrekening, salarisadministratie, belastingaangifte, toeslagen, budgetbeheer en overige financiële aangelegenheden.

Colofon

De Dukenburger is een onafhankelijk blad voor het stadsdeel Dukenburg. Het verschijnt negen keer per jaar en wordt gratis verspreid.

De Dukenburger is mede mogelijk gemaakt door de gemeente. Er is een bijdrage verkregen uit het budget wijkactiviteiten/bewonersinitiatieven van de gemeente Nijmegen.

Adres

Zwanenveld 63-55, 6538 RP Nijmegen
Telefoon: 06 54 645 175
E-mail: info@dedykenburger.nl

Internet

www.dedykenburger.nl (voor actueel nieuws)
Twitter: @dukenburger

Redactie

René van Berlo (hoofdredacteur)
Toine van Bergen
Arthur de Jonge
Toon Kerssemakers
Janwillem Koten
Peter van Kraaij
Hette Morriën
Peter Saras
Theo Vermeer

Foto's

Jacqueline van den Boom (www.jvandenboom.com)
Peter Saras
Arthur de Jonge
Gilbert de Bruijn en anderen (zie bij de artikelen)

Vormgeving

René van Berlo

Vaste medewerkers

Jaap van der Bent
Chard van den Berg
Marije Klijnsma
Guus Kroon
Joska van der Meer
Wil Rengers
Qader Shafiq
Wouter Slob
Trees Versteegen
Gon van der Werff

Stichtingsbestuur

Ton Strik (voorzitter)
Qader Shafiq (secretaris)
Günay Acuner-Kasar (penningmeester)

Drukwerk

Drukkerij Hendrix, Peer
Oplage: 11.000 stuks

Bezorging

Op alle adressen in Dukenburg met uitzondering van de adressen met een NEE-NEE-sticker
Klachten over bezorging: info@dedykenburger.nl

Volgend nummer

Kopijsluiting: zondag 5 juni 2022
Verspreiding: vanaf vrijdag 24 juni 2022

Foto voorpagina

Richard van den Berg
(Foto: Jacqueline van den Boom)

Fysiotherapie Dukenburg

Met o.a. specialisaties in:

- Bekkenfysiotherapie (volwassenen en kinderen)
- Psychosomatische fysiotherapie
- Manuele therapie
- Oncologische fysiotherapie
- Geriatrische fysiotherapie
- Sportfysiotherapie
- Oedeemtherapie
- Medische fitness
- Echografie
- Orofaciale therapie
- Handtherapie
- Parkinson
- Claudicatio Intermittens
- EPTE

Aldenhof 70-03 • 6537 DZ Nijmegen • 024 3441756
Weezenhof 55-16 • 6536 EE Nijmegen • 024 3430505
Meijhorst 60-02 • 6537 KT Nijmegen
www.fysiotherapiedukenburg.nl • info@fysiotherapiedukenburg.nl

VRAGEN OVER REGELS EN PAPIEREN?
EEN GOED IDEE VOOR DE BUURT?
ZORG OF HULP NODIG?
ANDERE MENSEN HELPEN?
NIEUWE MENSEN ONTMOETEN?

Kom naar
de Stip!
Samen maken
we de wijk

Stip Dukenburg

Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39
Maandag t/m vrijdag: 9.30 - 12.00 uur
dukenburg@stipnijmegen.nl

INGANG

ftz FYSIOTHERAPIE TOLHUIS-ZWANENVELD

In goede handen voor o.a.:

Sportfysiotherapie, (Long)Revalidatie, Diabetes, Hart en Vaataandoeningen, Overgewicht, Revalidatie na Corona, Artroseklachten, Oedeemtherapie.

Ook in goede handen voor Taping, Dry-Needling en Leefstijl-Coaching.

Wij zijn aangesloten bij het COPD-Netwerk, Chronisch Zorgnet (Etalagebenen), Artrose-Netwerk, Leefstijlcoach-COOL.

Adressen: Zwanenveld 90-80G+H, 6538 SC NIJMEGEN
Tolhuis 33-09, 6537 NH NIJMEGEN

024-3443638

info@fysiotherapie-ftz.nl
www.fysiotherapie-ftz.nl
Ook te vinden op Facebook

Orthodontistenpraktijk Dukenburg
voor kinderen en volwassenen

*Trots
op je
lach*

♥ Persoonlijke benadering

📅 Snel een afspraak

📍 Perfecte locatie

www.orthodukenburg.nl

024 3440837

Woning verkopen?

Maak een **goede start** met
dé makelaar uit uw **eigen wijk**

024 - 3448 497

Zwanenveld 8403-D

homanmakelaardij.nl